

Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia.

Tarragona.

GRAU D'EDUCACIÓ INFANTIL

TREBALL DE FI DE GRAU

LES EMOCIONS DINS L'AULA D'INFANTIL.

Duna Canals Trepap

Tutora: Edna Rius Juan

Curs 2022/23

Tarragona, 31 de maig de 2023

RESUM:

Al llarg d'aquesta investigació ens endinsem en la importància de les emocions en els infants, tant dins l'aula com amb la família. L'objectiu del treball ha sigut, des d'un principi, la creació d'un recurs pràctic per tal d'oferir informació i eines a totes les famílies i escoles. Per tal d'aconseguir que les emocions tinguin un lloc important en la vida dels infants i els adults que els acompanyen. Per tant, en primer lloc, hem contextualitzat les emocions i tots aquells aspectes més rellevants i, en segon lloc, hem realitzat les entrevistes per tal d'observar la formació de mestres i famílies i analitzar les seves accions. D'aquesta manera, poder obtenir un recurs més complet, precís, detallat i adaptat a les necessitats de les famílies i escoles.

Paraules clau: emocions, infants, acompanyament emocional, adult, escoles, infantil.

RESUMEN:

A lo largo de esta investigación nos adentramos en la importancia de las emociones en los niños y niñas, tanto en la escuela como en la familia. El objetivo de este trabajo ha sido, desde un inicio, la creación de un recurso práctico para ofrecer información y herramientas a todas las familias y escuelas. Para lograr que las emociones tengan un lugar importante en la vida de los niños, niñas y adultos que los acompañan. Por lo tanto, en primer lugar, hemos contextualizado las emociones y todos aquellos aspectos más relevantes y, en segundo lugar, hemos realizado las entrevistas con la finalidad de observar la formación de los maestros y familias y analizar sus acciones. De esta manera, lograr un recurso más completo, preciso, detallado y adaptado a las necesidades de las familias, y las escuelas.

Palabras clave: emociones, acompañamiento emocional, adulto, escuelas, infantil.

ABSTRACT:

Throughout this research, we delve into the importance of the emotions in children, both at school and with the family. The objective of this work has been, from the beginning, the creation of a practical resource to offer information and tools to all families and schools. To ensure that emotions have an important place in the lives of children and adults who accompany them. Therefore, firstly, we have contextualized the emotions and all the most relevant aspects and, secondly, we have conducted the interviews in order to observe the teachers' and families' formation and analyze their actions. To achieve a resource as complete, accurate, detailed and adapted as possible to the needs of families and schools.

Key words: emotions, children, emotional accompaniment, adults, schools.

“D’entre totes les sensibilitats que podem desenvolupar i cultivar, una de les més exquisides i transcendents és la de l’adult que amb la llum i la calidesa del seu cor acarona el cor de l’infant, en té la cura delicada que requereixen les flors més belles i fa emergir les meravelles que hi ha en ell.”

-Eva Bach.

Immensament agraïda a tothom que ha fet d'aquest treball un d'especial i únic. Els que m'han acompanyat en aquest camí.

Gràcies a la meva família per ser el millor mirall on reflectir-me.

Gràcies papa i mama per sostenir-me en cada pas.

Gràcies Aixa, Aran i Nil per escoltar-me cada dia.

Gràcies Edna per la teva mà amiga i la teva confiança en mi.

Gràcies a totes les famílies i mestres que han aportat un gra d'arena en aquest treball, per vibrar amb mi i per fer d'aquest món un de més conscient.

Gràcies a ells i elles, a cada infant que m'ha fet arribar fins aquí. Sou els meus grans mestres, i això és per vosaltres.

Gràcies a mi mateixa per la constància i l'amor, per la disposició a aprendre de cada família, mestre, situació, emoció, infant i oportunitat, i experiència.

Gràcies a tu, que m'estàs llegint i t'estàs permetent obrir una mica més el cor.

ÍNDEX

1. Introducció	6
2. Objectius	8
3. Marc teòric	9
3.1. Què són les emocions?	9
3.1.1. Tipus d'emocions	10
3.1.2. Funcions de les emocions.	11
3.1.3. Emocions principals	13
3.1.4. Emocions i sentiments.	14
3.2. Com es formen les emocions al cervell.	16
3.3. Components de les emocions.	21
3.4. Intel·ligència, educació i gestió emocional.	22
3.5. El currículum d'infantil	24
3.6. Passos per les emocions	25
4. Marc metodològic	28
4.1. Punt de partida de la investigació	28
4.2. Objectius	29
4.3. Entrevistes	30
4.3.1. Mostra/Població	30
4.3.2. Recollida de dades	31
4.3.3. Resultats	32
4.4. Recurs pràctic	37
4.4.1. Explicació llibre	37
4.4.2. Qüestionaris	38
4.4. Resultats	38
5. Conclusions	41
6. Bibliografia i Webgrafia	44
7. Annexos	47

Índex de Taules, Gràfics i Figures.

Figura 1. Funcions de les emocions segons Reeve (1994).	12
Figura 2. Funcions de les emocions segons Guerrero (2018).	12
Figura 3. Formula <i>emoció i pensament</i> .	15
Figura 4. Equilibri per Guerrero (2018)	16
Figura 5. El Cervell Triú.	18
Figura 6. Parts del cervell.	19
Figura 7. El Model Pedagògic dels Quatre Cervells per Guerrero.	20
Figura 8. Intel·ligència Emocional de Mayer i Salovey (1997)	23
Figura 9. Passos de les emocions per Eva Bach i Manuel Villegas.	26
Figura 10. El cor del sentir.	28
Taula 1. Perfil dels participants de les entrevistes.	31
Gràfic 1. Consciència emocional de l'infant.	33
Gràfics 2 i 3. Formació emocional de mestres i famílies.	34
Gràfics 4 i 5. Coneixement de la gestió familiar i escolar.	35
Gràfics 6 i 7. Moments del dia i emocions preponderants.	36
Gràfic 8. Ràtio per aula.	36
Taula 2. Model entrevista per a mestres.	47
Taula 3. Model entrevista per a famílies.	48
Taula 4. Model qüestionari.	56

1. Introducció

Les emocions dins l'aula d'infantil neix de les meves ganes i el meu interès a formar-me, en conèixer i anar més enllà del que ens ensenyen. Neix arran de trobar-me sense eines a l'hora d'abordar diferents situacions, sobretot emocionals, dins l'aula d'infantil. Neix del fet de qüestionar-me alternatives, a les tradicionals, per tractar als infants. Neix de la meua vocació per ser mestra, de les meves ganes per fer realitat aquest desig que, des de ben petita, anhelo. Neix arran de tot el que he viscut com a nena, com a adolescent, i, ara, com a adulta. Neix de cada vivència i experiència que m'ha fet ser qui soc ara.

Des que m'he endinsat dins l'aula d'infantil, amb infants d'entre 3 i 6 anys, m'he trobat diverses vegades sense eines. Sento que és complex el fet de tractar les emocions dels més petits. No es tracta, només, de les seves emocions, sinó també les de l'adult de dins l'aula. Tots som humans, som persones i tenim sentiments i emocions, i les emocions ens guien, i ens fan ser qui som. Per què evitem que els infants plorin? Per a què utilitzem càstigs? Per què l'adult pot cridar i enfadar-se i quan ho fa l'infant ens molesta? Són preguntes que se'm repeteixen al cap.

El meu Treball de Fi de Grau, gira entorn de les emocions. M'he qüestionat moltes vegades el motiu d'aquesta elecció, i és que considero que hi ha moltes necessitats que no estan cobertes avui dia dins l'aula d'infantil, i és important acompanyar-los en aquest camí. A parer meu, veig molt necessari que els infants se sentin refugiats dins l'aula, que trobin el seu espai i el seu lloc i que se sentin acceptats tal com són. La necessitat de donar lloc a les seves emocions i validar-les com a adults que som. És aquí on recau la importància de l'adult, qui sosté l'emoció, li proporciona eines i l'ajuda i acompanya en aquest camí.

Considero que, la manera com ens comuniquem amb els infants és clau per al seu desenvolupament, ja que per ells és un aprenentatge. És a partir del nostre model que ells aprenen com veure i comunicar-se amb el món. Per aquest motiu, és molt necessari comunicar-nos sempre des del respecte i amb responsabilitat. Entendre els infants, connectar amb ells i veure el què necessiten, perquè amb les seves emocions, i accions, expressen allò que no saben dir amb les paraules.

Així que l'objectiu principal d'aquest treball és la creació d'un recurs, en format pràctic, per tal d'apropar aquest món a tothom qui sigui possible. Per aquest motiu, ens hem basat en una pregunta d'investigació, que em va motivar, i al voltant de la qual es va iniciar a desenvolupar el treball: *Quina gestió emocional trobem a l'aula d'infantil, i com ho podem millorar?*

Per tal de poder realitzar aquest recurs, per un costat hem realitzat una contextualització de les emocions i, per altre costat, s'han dut a terme unes entrevistes a mestres i famílies, per a analitzar la formació que tenen i les seves accions vers les emocions.

Així doncs, dins el marc teòric, parlarem de què són les emocions, els tipus que en podem trobar i quina funció tenen en el nostre ser. A més a més, coneixerem quines són les bàsiques i la diferència que trobem amb els sentiments. Altrament, veurem com hi influeix el nostre cervell i els components. Acabarem parlant de la intel·ligència emocional, l'educació emocional, la gestió i l'acompanyament, aquests quatre conceptes claus, tant iguals com diferents. Farem un breu repàs del currículum d'infantil i finalment esmentarem els passos per a acompanyar, gestionar i regular les emocions.

Per l'altre costat, al marc metodològic, ens endinsarem a la investigació realitzada, en veurem el punt de partida, els objectius plantejats, els instruments utilitzats, la recollida de dades, el fruit final, els resultats obtinguts i l'anàlisi d'aquests.

Des d'un inici, la idea que creixia dins meu era el fet de crear un recurs amb informació i eines, per poder lliurar a les aules i a les famílies. Donar a veure la importància de poder contemplar dins l'aula d'infantil les emocions, i donar-los el lloc que mereixen. Amb l'objectiu de fer arribar a tothom que ho requereixi aquella informació bàsica per a començar a iniciar-se en aquest món o a recordar allò que havia oblidat. Poder compartir amb les mestres i famílies tot allò que he après i que m'ha fet créixer.

Finalment, i després de veure tot el que m'ha fet arribar fins aquí, vull esmentar que no només m'apassiona ajudar als infants, sinó sentir-me preparada i amb eines per poder-los ajudar correctament i evolucionar com a persona. Vull entrar a l'aula i, cada dia, poder aprendre noves maneres d'actuar i aspectes a millorar. Vull anar a les escoles i veure com

totes les emocions poden estar vives, lliures, acceptades, gestionades i acompanyades, sense cap judici. Vull que les famílies tinguin aquesta sort de poder comptar amb aquests recursos per ser la millor versió de si mateixos per als seus fills i filles. Això és el que vull, i tot just acaba de començar aquest camí.

En conclusió, *Les emocions dins l'aula d'infantil*, neix d'aquest desig, d'aquesta passió, il·lusió i ganes. Perquè si una cosa tinc clara, és que vull que els infants que acompanyi al llarg d'aquest meravellós camí siguin lliures i segurs. Que s'estimin i estimin, que tinguin il·lusió i creïn la vida que ells mateixos vulguin i escullin viure. Que em recordin. Perquè sense conèixer-los,estic segura que seran els meus grans mestres, ja que aquest Treball de Fi de Grau neix gràcies a tots ells i elles.

2. Objectius

A continuació vull esmentar els objectius que regnen aquest treball i, per tant, sobre els quals es desenvolupa. Com a objectiu general destaquem el següent:

- Conèixer quina importància tenen les emocions dins l'aula d'infantil, i quina gestió se'n fa.

Aquest objectiu general es divideix en sis objectius específics, que permeten detallar i concretar la informació a treballar i, com a resultat, facilitar aquesta recerca i investigació. Entre aquests trobem:

- Analitzar el naixement i desenvolupament de les emocions.
- Conèixer la importància de les emocions i la repercussió que tenen en els infants.
- Observar la gestió emocional de les famílies i les mestres.
- Valorar la implicació i coneixement de tota la comunitat educativa.
- Considerar la necessitat dels centres i les famílies.
- Oferir alternatives i donar-les un lloc.

3. Marc teòric

Ens trobem al marc teòric, en aquest apartat tractarem, a grans trets, sis aspectes, alguns desglossats en subapartats. Parlarem des del que són les emocions, fins a com podem realitzar un acompanyament emocional, passant pels tipus, les funcions, la implicació del cervell, la intel·ligència emocional, l'educació emocional i el currículum d'infantil. Tot d'aspectes que ens permetran tenir un coneixement bàsic sobre les emocions per tal d'entendre els infants, les seves actituds, accions, desenvolupament, etc. Per abordar la seva individualitat de manera conscient, pacient i afectuosa.

3.1. Què són les emocions?

Per a poder endinsar-nos en el món de les emocions, és necessari saber de què estem parlant quan ens referim a elles. Eva Bach, l'any 2015, en el seu llibre *La bellesa de sentir. De les emocions a la sensibilitat.*, hi fa una referència molt bonica i acurada: “Les emocions són la música de fons que sona darrere de les nostres paraules, gestos i accions, i madurar emocionalment és afinar i embellir aquesta melodia que ens acompanya.” Ve a fer-nos aquest paral·lelisme entre les emocions i la nostra manera d'actuar.

Partint de la base etimològica, la paraula emoció deriva del verb en llatí *emovere*. Aquest verb està format per un prefix *ex-* “cap a fora” i un verb *movere* “moure, remoure”, així doncs la unió de les dues paraules vindria a referir-se a “fer moure, moure de.” Així mateix, i tal com exposa la psicòloga Mireia Simó Rel (2018), al seu llibre *El mundo de las emociones*, “Les emocions són experiències neuropsicològiques espontànies que ens indueixen a l'acció per a situar-nos a l'entorn.”, és aquest fet de posar-se en moviment quan experimentem una emoció, aquest impuls i reacció que experimenta el nostre cos i que ens porta a l'acció.

A més a més, podem citar d'altres definicions. En primer lloc, trobem al *Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC)*, que defineix el concepte d'emoció com una: “Reacció afectiva, en general intensa, provocada per un factor extern o pel pensament, que es manifesta per una commoció orgànica més o menys visible.” Per altre costat, trobem que l'*Enciclopèdia Catalana* entén per emoció: “El procés i estat afectiu que revelen tant una manera subjectiva d'afrontar la realitat com un contingut de consciència

determinat.” D’entre d’elles, destaquem el punt en comú, i és el fet que es tracta d’una reacció que experimenta el nostre cos, davant un estímul en concret, que ens mou a actuar de manera impulsiva.

Cal remarcar que “Les emocions no són bones ni dolentes. Són l’energia per actuar.” (Corbera, E., 2018), és a dir, són l’energia que el cos requereix per a passar a l’acció. Com bé afirmaria Rafael Guerrero, expert en psicologia Educativa, psicòleg i Doctor en Educació: “Les emocions són reaccions, que no respostes, que es donen a conseqüència d’una estimulació externa o interna.” (Guerrero, R., 2018) Per tant, la seva manifestació en nosaltres és correcta, així que lluny d’etiquetar-les com a bones o dolentes, positives o negatives, podem referir-nos a elles com a agradables o desagradables.

En conclusió, “Les emocions són autèntics motors motivadors. Ens empenyen a l’acció, moltes vegades sense raonaments previs. [...] Les emocions s’expressen primer al nostre cos i després els donem un sentit i una sortida.” (Corbera, E., 2018) Doncs és aquí, on recau la vertadera importància de contemplar les emocions dins l’aula d’infantil, tant per a donar-los-hi un lloc, com per a veure, com a adults, l’ajuda i facilitat que ens aporta conèixer les emocions dels infants, de manera individual.

3.1.1. Tipus d’emocions

Quan parlem de tipus d’emocions podem parlar de la classificació que se’n fa. Per aquest motiu, podem destacar que, generalment, en trobem de dos tipus, les primàries i les secundàries.

Les primàries, o també denominades bàsiques, són totalment innates, per tant, són les que apareixen com a resposta immediata, com per exemple l’alegria, la tristesa, la por o la ràbia. Expressat en altres paraules, són aquelles categories emocionals primitives de caràcter universal, a partir de les quals es desenvolupen les secundàries. Mentre que, per l’altre costat, les emocions secundàries, són aquelles que adquirim amb el contacte amb els altres i la interacció social, on es destaca la vergonya, l’orgull, la culpa, la satisfacció, el plaer, etc. Aquestes sorgeixen posteriorment en els infants, ja que són fruit del seu desenvolupament i dels processos de socialització.

Després de veure aquesta primera classificació, esmentarem que Rafael Guerrero, es refereix a les emocions bàsiques com aquelles amb les quals venim al món, doncs “naixem amb una sèrie d'emocions bàsiques que ens permeten adaptar-nos al nostre dia a dia.” (Guerrero, R., 2018). Per tant, són universals, ja que tots els individus les poden tant expressar com reconèixer. Quan Guerrero ens parla d'emocions innates fa referència al fet que venen codificades als nostres gens i, per tant, no són apreses. Si bé, és cert que “Ekman, un autor rellevant en l'estudi de l'emoció, considera que són sis les emocions bàsiques (ira, alegria, fàstic, tristesa, sorpresa i por), a les que afegiria posteriorment el menyspreu.” (Chóliz Montañés, M., 2005), Guerrero per la seva part parla de: l'amor, l'alegria, la curiositat, la por, la ràbia i la tristesa. Tot i això, també afegeix la vergonya dins el grup de les bàsiques, ja que, malgrat que no és innata en nosaltres, fonamenta que és essencial per al desenvolupament de l'autoestima i l'autoconcepte.

Així que, per un costat trobem aquelles universals, bàsiques i primàries, les innates en nosaltres i que no requereixen ser apreses per manifestar-se. I per l'altre costat trobem les secundàries aquelles que neixen fruit d'una interacció social. És aquí on veiem, també, la importància que tenen en el nostre dia a dia.

3.1.2. Funcions de les emocions.

Totes les emocions tenen funcions en el nostre dia a dia, ja que seria quasi impossible imaginar la vida sense elles. Juguen un paper essencial en el nostre funcionament quotidià, donant significat i enriquint la nostra vida i els nostres aprenentatges.

Segons Reeve (1994), tal com es va citar en Montañés (2005) les emocions tenen tres funcions principals. En primer lloc, trobem la funció adaptativa, que permet adaptar cada persona a l'ambient corresponent; prepara el cos i mobilitza l'energia necessària, com si tractés d'apropar o allunyar la conducta cap a un objectiu concret. En segon lloc, destaquem la funció social. El fet d'expressar les emocions i compartir-les amb els altres permet una interacció social i un apropament. I finalment, destaquem la funció motivacional. Cal destacar que la relació que trobem entre emoció i motivació és evident, ja que en qualsevol acció hi ha una emoció que l'acompanya. Per tant, podem parlar d'una relació bidireccional, perquè per un costat trobem que les accions que ens motiven ens generen emocions agradables, i per l'altre costat, si experimentem una emoció agradable davant d'alguna acció,

activarà la motivació per realitzar l'acció i, segurament, repetir-la. Així que, “podem dir que tota conducta motivada produeix una reacció emocional i a la vegada l'emoció facilita l'aparició d'unes conductes motivades i no d'altres.” (Chóliz Montañés, M., 2005).

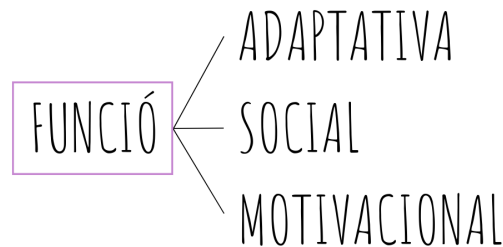

Figura 1. Funcions de les emocions segons Reeve (1994). Font: Duna Canals Trepapat, *Canva*

A més a més, podem esmentar que Guerrero, dins les emocions bàsiques, fa una subclassificació. Per un costat parla de les emocions que tenen una funció d'aproximació, que són aquelles que ens permeten apropar-nos a situacions, persones, moments, objectes, etc., que ens aporten una experiència agradable, segons ell faríem referència a l'amor, l'alegria i la curiositat. Mentre que si parlem de les segones, les de defensa, seran aquelles que ens ajuden a protegir-nos de qualsevol perill, sigui en relacions, en situacions o objectes, per tant, la por, la ràbia i la tristesa, ens permeten actuar en alerta, i de la manera més contributiva, davant de situacions d'incertesa o desagradables.

Figura 2. Funcions de les emocions segons Guerrero (2018). Font: Duna Canals Trepapat, *Canva*

Així doncs, les emocions no es manifesten en nosaltres, davant d'un estímul, sense cap finalitat o funció, ja que tenen un objectiu concret. Ja sigui per la interacció social,

d'adaptar-se a cada situació o per a motivar conductes. Així mateix, també podem considerar la seva funció tant d'aproximació, estretament lligada a la funció adaptativa, o la de defensa, per evitar qualsevol situació que posi en perill la supervivència.

3.1.3. Emocions principals

En l'anterior apartat hem pogut observar la classificació que alguns autors fan de les emocions. A continuació parlarem de l'alegria, la tristesa, la ràbia i la por, emocions que considerem principals i preponderants en els infants.

En primer lloc, l'alegria. És aquesta emoció que sorgeix fruit d'experimentar una sensació agradable, sigui visual, física, auditiva o experimental. Pot estar molt relacionada en el dia a dia dels infants. És aquell fet, objecte, persona o situació que en un moment determinat ens fa sentir contents, somriure, tenir ganes...

Per altre costat, trobem la tristesa, aquesta emoció que ens connecta amb el recolliment. Aquesta sensació corporal que ens fa tenir una energia més baixa i ens demana calma per poder transitar la situació, sigui per una pèrdua o per una situació que no ha sortit com esperàvem. Cal reconèixer què és el que requereix cadascú en aquesta situació, ja sigui contacte, soledat, conversa, afecte, silenci...

També ens podem trobar en situacions on els infants o adults experimentin ràbia. Aquesta emoció ens mobilitza cap a l'acció, sovint davant d'injustícies, o situacions desagradables per un mateix. Podríem parlar de la ràbia, com a ira o enuig. Cal una gestió d'aquesta, ja que és la que ens porta a la reacció immediata i a l'atac.

Finalment, podem parlar de la por. Malgrat que totes les emocions ens ajuden en la supervivència, aquesta és la que ens manté en alerta davant d'algun perill important, d'aquesta manera ens permet fugir i protegir-nos. Per tant, el seu objectiu és evitar o fugir de qualsevol persona, objecte o situació que ens fa tenir una sensació desagradable. Cal conèixer amb claredat i consciència les pors de cadascú, per tal que les manifesti i puguem evitar o transitar situacions així.

Fins aquí, hem vist les quatre emocions que considerarem bàsiques. Cal esmentar que no ens serveixen per etiquetar-les, però sí perquè l'infant es conegui a si mateix i pugui

expressar el que sent. D'aquesta manera experimenta una sensació d'alliberament, i permet a l'adult saber-lo acompanyar amb la millor precisió possible. Cal destacar, per sobre de tot, que cada infant i persona, és única i que cadascú experimentarà cada emoció de diferent manera. Per tant, no podem afirmar que hi ha emocions més explosives que d'altres, ja que per a un infant ho serà l'alegria i per altres la tristesa, i així amb tota la diversitat existent.

Tot i això, volem destacar que podem considerar tres sentiments preponderants en els infants. Malgrat que alguns autors els han designat com a emocions secundàries, en parlarem com a sentiments, perquè sorgeixen de la interacció social i, per tant, ja hi intervé el pensament. Per un costat, la frustració, que està molt relacionada amb la ràbia i la tristesa, sorgeix quan els infants senten que no aconsegueixen allò que volen o quan no saben com afrontar situacions quotidianes. Aquí la figura de l'adult hi té un paper molt important, ja que hem d'oferir eines. Aspectes que posteriorment veurem. Per altre costat, destaquem la vergonya, estretament relacionada amb la inseguretat, perquè sorgeix de situacions on l'infant no s'ha sentit còmode, ha adquirit un sentiment de culpa per no complir expectatives, l'han forçat a actuar o ha sentit pressió o crítica per part de l'entorn. Per tant, és necessari saber llegir, escoltar i sentir els infants i deixar que actuïn amb la plenitud del seu ser, dins els límits, sobretot sans, establerts.

Altament, trobem l'amor. Aquesta està molt relacionada amb l'alegria, però d'una manera més íntima i en aspectes més concrets. Aquesta sensació que ens fa brillar els ulls i somriure. Cal tenir una bona gestió d'aquesta perquè és la que afavorirà un vincle segur i sa, entre l'infant i els adults, que repercutirà en el seu futur.

3.1.4. Emocions i sentiments.

És habitual confondre, malgrat ser diferents, aquests dos termes; el de les emocions i el dels sentiments, quan ens volem referir a com ens sentim.

Quan parlem de sentiment, ens referim, segons l'*Enciclopèdia Catalana*, al "Procés i estat afectiu caracteritzable com a emoció progressiva i estable." Per tant, afirmem que, mentre que per un costat l'emoció és aquesta reacció immediata, curta i intensa a un estímul, per l'altre costat el sentiment és conscient i progressiu, i sorgeix després del raonament. Doncs, té un caràcter més profund.

Etimològicament, el mot sentiment prové del llatí, del substantiu *sentire*, que fa referència a escoltar o a les percepcions, i del sufix *-miento*, que significa instrument o resultat. En conseqüència, de manera conjunta, parlem d'escoltar un resultat; de percebre una sensació.

Així doncs, si l'emoció és aquesta sensació corporal que es manifesta en forma d'impuls primari, el “sentiment sorgeix quan li donem forma i significat a l'emoció. Es dona quan la passem a la part cognitiva i la interpretem” (Simó Rel, M. 2017) Així doncs, quan parlem de sentiment parlem des de la part conscient ja, dit en altres paraules, el sentiment és la suma de l'emoció i el pensament.

$$\text{EMOCIÓ} + \text{PENSAMENT} = \text{SENTIMENT}$$

Figura 3. Formula *emoció i pensament*. Font: Duna Canals Trepap, *Canva*.

Enric Corbera, psicòleg i conferenciant, al llibre *Emociones para la Vida* (2018) afirma que “Les emocions vindrien primer; els sentiments i els pensaments, després.” (Corbera, E., 2018) Per tant, afirmem que els sentiments els processem a la ment, mentre que les emocions són inconscients i visceral, altrament dit, no escollim sentir alegria o tristesa en una situació determinada, simplement surt així, fruit de diversos processos i raonaments.

Altrament, Rafael Guerrero afirma que hi ha d'haver un equilibri entre quatre aspectes: les emocions, les sensacions, els pensaments i les accions. En fa una explicació molt entenedora, i és que diu que les emocions ens permeten “sentir”, les sensacions “notar”, els pensaments “pensar” i les accions “fer”. Parla de les sensacions com les percepcions corporals que rebem gràcies als cinc sentits (vista, olfacte, oïda, gust i tacte), per tant, quan n'experimentem una ens referiríem com “Noto gana, noto fred...”. Si parlem d'emocions parlem d'aquests canvis bruscos en l'estat d'ànim a conseqüència d'un estímul; “sentir alegria, sentir tristesa...” Pel que fa als pensaments parlem de les idees que tenim de nosaltres mateixos, dels altres, del món... i finalment, parlem de les accions, que fa referència als comportaments que tenim com a resposta de les emocions que experimentem.

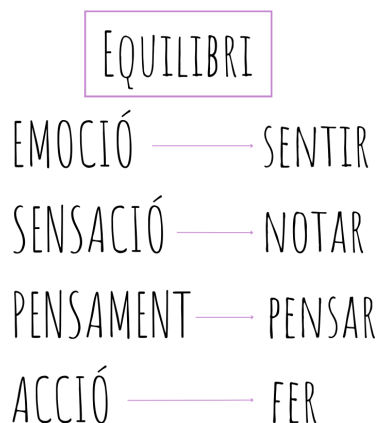

Figura 4. Equilibri per Guerrero (2018) Font: Duna Canals Trepap, *Canva*

Expressa molt clarament la importància de les emocions, i també del conjunt d'aquests quatre aspectes en equilibri. “Hem de ser conscients d’elles, ja que si en les diferents situacions en les quals em moc, soc capaç de donar-me compte de què sento (emoció), i el que noto en determinades parts del meu cos (sensació), sabré que he de fer a continuació (acció).” (Guerrero, R., 2018)

En conclusió, és important gestionar i regular les emocions per tal que quan el pensament intervingui, el sentiment sigui favorable per a l’infant i la seva actitud resultant i el seu ser en surtin beneficiats. Per tant, aquí recau la importància de treballar el pensament, els valors i els principis, la regulació i la visió que l’infant té de si mateix, dels altres, de l’entorn i del món.

3.2. Com es formen les emocions al cervell.

Bé, doncs, com hem vist, les emocions ens porten cap a l’acció, aquesta reacció espontània i immediata en nosaltres, amb unes funcions determinades. Per tant, és indispensable saber què és el que passa dins del cervell quan experimentem emocions per entendre el motiu de diverses accions.

El cervell és l’encarregat de gestionar el nostre sistema nerviós i és considerat “l’òrgan més complex perquè és el que permet la funcionalitat de tot el cos humà” (Morales-Zambrano, F.F., Moreira-Ponce, M.J., et al., 2021.) Aquest està format per milions de neurones interconnectades mitjançant els axons i dendrites, que ens permeten tenir un

control del cervell, el cos i la ment. El cervell funciona gràcies a la transmissió d'informació entre les neurones i altres cèl·lules, mitjançant descàrregues elèctriques i impulsos nerviosos durant les sinapsis. Moment que s'intercanvien neurotransmissors que són els encarregats d'activar o inhibir l'acció de l'altra cèl·lula.

Mireia Simó Rel al seu llibre cita que “Naixem amb només una quarta part del nostre cervell desenvolupat. El 75% restant es formarà fora del ventre matern, i la seva maduració dependrà de les nostres experiències relacionals, sobretot en els primers anys de vida. Al voltant dels 6 anys ja podem dir que les estructures bàsiques cerebrals estan formades.” (Simó Rel, M., 2017) Bé, doncs aquí veiem la importància d'un bon desenvolupament cerebral, ja que la infància és un període tant vulnerable com important, i per aquest motiu, com anirem experimentant, les emocions hi juguen un paper molt important. Tot aprenentatge amb una petjada emocional té una repercussió positiva en l'infant.

Pel que fa a les teories cerebrals en destacarem dues. En primer lloc, parlarem del concepte dels tres cervells, així que recorrerem a la *Teoria del Cervell Triú* o la *Teoria dels Tres Cervells*, creada per Paul MacLean, metge, neuròleg i psiquiatre nord-americà. “Paul MacLean planteja que aquests tres sistemes que conformen un tot, estan interconnectats, però que al mateix temps són capaços d'operar independentment, ja que cadascun té una intel·ligència especial, la seva pròpia subjectivitat, sentit dels temps i espai, així com altres funcions.” (Velásquez Burgos, B.M., Calle, M.G., & Remolina De Cleves, N., 2006)

Així mateix, el neurocientífic estatunidenc ens parla del cervell humà com una unió de tres cervells en un, i és així, ja que defensa que el cervell al llarg de la seva evolució, ha experimentat tres grans canvis fins a l'actualitat. “A la seva teoria del Cervell Triú, el cervell es concep com un sistema format per tres subsistemes: el reptilià, el límbic i el neocòrtex.” (Seijo, C., & Barrios, L., 2012) D'aquesta manera podem parlar que la mateixa teoria es fonamenta amb el fet que al cervell humà i cohabitaven tres sistemes cerebrals diferents, o tres parts clarament diferenciades al nostre encèfal¹, que han anat apareixent una sobre l'altra al llarg de l'evolució humana.

¹ L'encèfal forma part del Sistema Nerviós Central (SNC) juntament amb la medulla espinal, i està compost pel cervell, el cerebel i el tronc de l'encèfal.

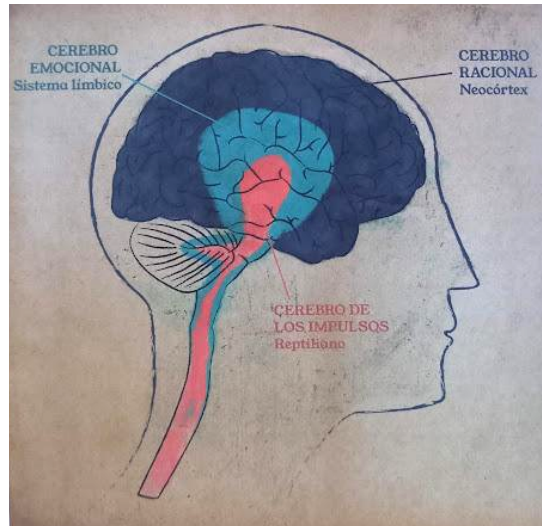

Figura 5. El Cervell Triú. Font: Mireia Simó Rel, *El Mundo de las emociones* (2017).

Continuant amb el que comentàvem, en primer lloc, trobem el cervell reptilià, també conegut com a complex reptilià “ja que les estructures que el componen pertanyen a l'encèfal i no al cervell.” (Guerrero, R., 2018) Aquest és el més antic i primitiu de tots, i concretament es troba a la part posterior del crani. És aquí on es troben totes les estructures cerebrals responsables de les funcions necessàries per a la supervivència. Per tant, són pròpies aquelles conductes innates i amb immediatesa, és per aquest motiu que Mireia Simó Rel (2017) el denomina com el Cervell dels Impulsos, a més a més afegeix que “Regeix les nostres funcions vitals: regular el ritme cardíac, la circulació de la sang, la respiració, etc.” Pel que fa a les estructures més rellevants, parlem del *tronc de l'encèfal* i el *cerebel*. Per tant, parlem d'aquest cervell de supervivència, que reacciona de manera automàtica i inconscient sense que les emocions i la raó hi intervinguin.

En segon lloc, parlem del cervell límbic o cervell emocional format, anatòmicament, pel sistema límbic, que s'ubica a l'interior del cervell. Molt relacionat amb les emocions, les relacions d'apego, i entre d'altres, les motivacions. “És l'estructura cerebral que apareix posteriorment al cervell dels mamífers, durant l'evolució, i que va permetre, entre moltes altres coses, la cura de les cries al néixer.” (Simó Rel, M., 2017)

En tercer, i últim lloc, trobem el neocòrtex o cervell racional. Aquesta estructura és la que trobem als humans i la que ens distingeix d'altres mamífers, perquè ha sigut l'últim a ser desenvolupat. De manera contrària, als altres dos cervells que hem comentat, aquest actua de

manera conscient i voluntari. Per tant, podem dir que és el responsable del pensament, l'aprenentatge, del llenguatge, el raonament i la lògica, així que està molt relacionat amb el cervell emocional perquè la seva informació és valuosa per a realitzar les accions.

A continuació, en la *Figura 6*, hi consta una imatge del cervell amb les parts que hem comentat, i anirem comentant al llarg d'aquest apartat. Estan amb diferents colors que després veurem el motiu.

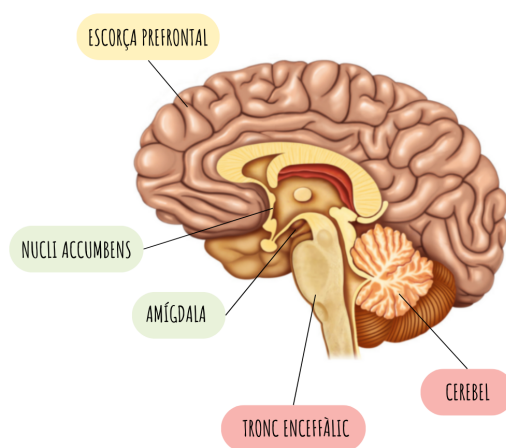

Figura 6. Parts del cervell. Font: Duna Canals Trepap, *Canva*.

Per altre costat, parlarem del *Model pedagògic dels quatre cervells*, una teoria més actual, creada per un director d'orquestra i desenvolupada pel neuropsicòleg Elkhorn Goldberg. Com bé el nom indica, parlem de quatre estructures cerebrals que actuen de manera holística i que unes requereixen les altres per a un bon funcionament.

Per entendre-ho correctament, farem referència a Rafael Guerrero, ja que ho explica, de manera més visual, amb colors. Les diferents estructures es desenvolupen amb l'ordre que esmentarem a continuació, les dues primeres situades al subcòrtex i les altres dues restants al neocòrtex. En primer lloc, parlarem del cervell reptilià, o el cervell vermell. Aquest és automàtic, inconscient i instintiu. Té un objectiu principal i és assegurar la supervivència, no mira més enllà i s'encarrega de l'aquí i l'ara. Serien pròpies les funcions de la gana, la set, la son, el fred, la respiració, el batec cardíac... Tal com Guerrero (2018) exposa, podríem esmentar el triple sistema de reacció, ja que quan la nostra supervivència està en perill, s'activen tres possibles reaccions: lluita, fugida o paràlisi, les tres efes que li denominen els anglesos: *Fight, Fly, Freeze*.

En segon lloc, parlem del cervell verd, o el cervell emocional, aquest està situat al sistema límbic. Com en l'anterior, també és automàtic, involuntari, inconscient i reactiu. Les funcions principals són les emocions, l'apego, la sociabilitat, les motivacions... Pel que fa a les estructures cerebrals, destacarem dos de molt importants, les *amígdales* i el *nucli accumbens*. Les primeres tenen un gran pes, ja que són les encarregades guarda les experiències negatives i desagradables, mentre que les segones de manera contrària guarden les experiències positives i agradables. Pel que fa a aquest aspecte, cal destacar que davant les emocions desagradables les amígdales s'hiperactiven i augmenten el seu volum.

En tercer lloc, destaquem el cervell blau, cervell racional, aquest és l'encarregat del pensament, de processar la informació i de la memòria a llarg termini. Molt relacionat en aquest, parlarem de la quarta estructura cerebral, el cervell groc o anomenat cervell executiu. Aquest és voluntari i conscient i està orientat en el futur i en allò après. Està molt atent de les necessitats dels altres tres cervells per poder prendre la millor decisió. En concret destaquem l'*escorça prefrontal*, ja que és l'encarregat de planificar, regular i controlar les accions i les emocions.

A continuació, en la *Figura 7*, podem veure les quatre parts esmentades del cervell.

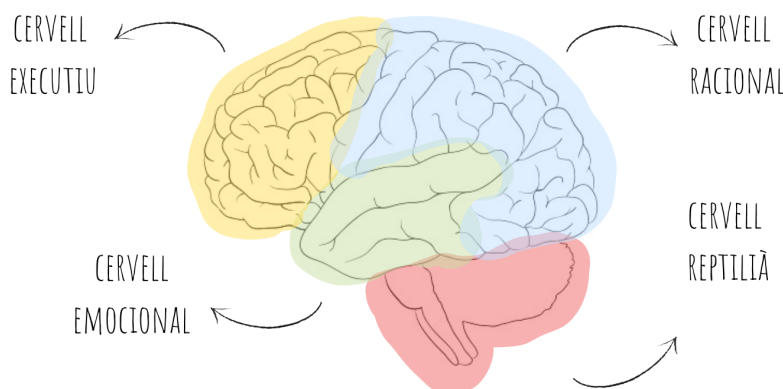

Figura 7. El Model Pedagògic dels Quatre Cervells per Guerrero. Font: Duna Canals Trepal, *Canva*.

En conclusió, les teories del cervell han anat evolucionant, avui dia destaquem aquesta última, ja que és la més actual. Finalment, cal destacar que Guerrero (2018) afirma que davant d'emocions intenses, l'amígdala s'hiperactiva i es bloqueja l'escorça prefrontal,

fet que ens impedeix prendre decisions. Aspecte que ens permet entendre el motiu de les reaccions emocionals dels infants i la importància d'un acompanyament emocional.

3.3. Components de les emocions.

Fins aquí hem pogut conèixer com es formen les emocions dins del cervell i les diferents estructures que hi intervenen. És important i necessari saber que, per a poder regular i entendre les nostres emocions, aquestes tenen una sèrie de components que intervenen en la gestió i regulació emocional.

En concret són tres components, el fisiològic o neurofisiològic, el conductual i cognitiu. En un primer moment parlarem del neurofisiològic, ja que és aquesta sensació física que es produeix en nosaltres com a resultat d'una experiència emocional. Es manifesta en respostes involuntàries i difícils de controlar com: taquicàrdia, hipertensió, sequedat a la boca, sudoració, respiració accelerada... No podem evitar-ho, però sí controlar-ho, per exemple amb la relaxació o la respiració.

En segon lloc, parlem del component conductual, que com bé diu és la conducta o accions que resulten després, o al moment, d'una emoció. Podem identificar l'emoció que està experimentant pel llenguatge no verbal, les expressions, el to i volum de veu, el ritme... Per tant, un cop experimentada l'emoció, trobem el com es manifesta en el nostre cos i la nostra acció.

En tercer, i últim lloc, fem referència al component cognitiu, per tant, tot allò relacionat amb el pensament. Aquest és el quin ens permet posar paraules i reflexionar. Aspecte indispensable per a poder treballar la part emocional.

Finalment, i per acabar, destaquem una cita significativa de David Bueno, professor i investigador, exposa que "El principal problema és lingüístic, com expressar amb paraules unes respostes de comportament que són automàtiques i que a més a més es desencadenen de manera preconscient. És tot un repte, com poden imaginar." (Bueno i Torrens, D., 2017) És aquí on recau la vertadera reflexió, i la importància per part de l'adult d'acompanyar, sostenir i ajudar a posar paraules a les emocions que experimenten.

3.4. Intel·ligència, educació i gestió emocional.

Quan parlem d'emocions, i la manera en com transmetre-les, entendre-les i acompanyar-les, podem englobar molts apartats.

El primer concepte relacionat amb les emocions, és la Intel·ligència Emocional (IE), sorgida el 1990 amb Salovey i Mayer. Peter Salovey, professor i rector de la Universitat de Yale i John Mayer professor de la Universitat de New Hampshire.

La IE es considera “una habilitat centrada en el processament de la informació emocional que unifica les emocions i el raonament, permetent utilitzar les nostres emocions per facilitar un raonament més efectiu i pensar de forma més intel·ligent sobre la nostra vida emocional.” (Fernández Berrocal, P., & Extrema Pacheco, N., 2005) Aquesta fou desenvolupada per Peter Salovey i John Mayer el 1990, i difosa amb gran èxit comercial per Daniel Goleman el 1995 amb el seu llibre *Intel·ligència emocional*. Per tant, parlem d'aquesta habilitat mental per a entendre les emocions.

A més a més, aquest model de la IE de Mayer i Salovey (1997) planteja que “la intel·ligència emocional implica l'habilitat per percebre, valorar i expressar les emocions amb exactitud; l'habilitat per accedir i/o generar sentiments que facilitin el pensament; l'habilitat per comprendre l'emoció i el coneixement emocional, i l'habilitat per regular les emocions que promouen el creixement emocional i intel·lectual.” (Fernández Berrocal, P., & Cabello, R., 2021) Així doncs parlem d'aquestes quatre habilitats molt lligades entre elles, per aquest motiu s'expressen a la *Figura 8* amb quatre engranatges que fan funcionar un a l'altre, entenent-ho com un conjunt. Per exemple, quan observem un infant que està plorant, primer valorem l'estat emocional de l'alumnat (percebre), aquesta informació ens servirà per a poder acompanyar-lo i adaptar-nos al seu estat emocional (facilitar), d'aquesta manera podrem entendre el que li passa (comprendre) i finalment generarem una resposta que ajudi a canviar i modificar l'estat emocional (regular). Aquesta és la manera com ho plantegen.

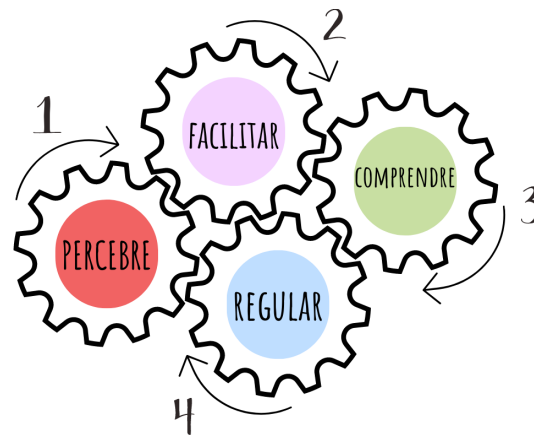

Figura 8: Intel·ligència Emocional de Mayer i Salovey (1997) Font: Duna Canals Trepas, *Canva*.

Per tant, quan parlem de tenir intel·ligència emocional, parlem d'aquestes habilitats i capacitats psicològiques per a afrontar les emocions, pròpies i de l'entorn social. De la intel·ligència emocional deriven les competències emocionals.

Quant a l'educació emocional, és quan transmetem aquesta informació. Aquesta part més teòrica i de conceptes. Si parlem de continguts, podem esmentar la consciència emocional, la regulació emocional, l'autoestima, les habilitats socioemocionals, les habilitats de la vida, etc.

Així que arribats en aquest punt podríem qüestionar-nos: és necessària una educació emocional a l'aula? David Bueno (2017) comenta que "Si els alumnes maduren emocionalment de manera correcta, com correspon a la seva edat, no és necessari fer cap mena d'educació emocional específica. El que sempre és necessari, això sí, és que els aprenentatges, siguin del tipus que siguin, vagin associats a emocions." (Bueno i Torrens, D., 2017) Per tant, no és tan necessària l'educació emocional, sinó que tinguin aquest acompanyament i aquesta petjada emocional. Ja que, "qualsevol aprenentatge que tingui components emocionals el cervell l'interpretarà com a clau per a la supervivència i, per això, l'emmagatzemarà millor i després permetrà que s'utilitzi amb més eficiència" (Bueno i Torrens, D., 2017)

Finalment, parlem de gestió i acompanyament emocional, són molt semblants i a la vegada diferents. Per un costat la gestió fa referència quan parlem de les nostres emocions, i

l'acompanyament és quan ens referim a sostenir emocionalment i fer costat a la persona que està transitant una emoció.

3.5. El currículum d'infantil

Fins aquí hem parlat de les emocions, dels infants i de com poder-les acompanyar. A continuació mirarem el currículum d'infantil, en concret el nou Decret 21/2023, de 7 de febrer, *d'Ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil*, per tal de veure quina visió té de les emocions i com les tracta i inclou dins l'aula.

Per posar-nos en context, aquest s'ordena en vuit competències clau. A més a més, planteja quatre eixos amb competències específiques per a cada un. Cal destacar que dins de cada competència específica trobem criteris d'avaluació de final d'etapa i sabers, entesos com a aprenentatges a desenvolupar, organitzats per cicle.

Un cop contextualitzat, passem a veure què en diu el currículum de les emocions. “El currículum ha d'ajudar els infants a desenvolupar les competències que els permetin identificar-se com a persones amb seguretat i benestar emocional.” (Decret 21/2023), per tant, busca desenvolupar competències que probablement ens portaran a adquirir una intel·ligència emocional. A més a més, d'entre els objectius generals, en destaquem “b) Assolir progressivament seguretat afectiva i benestar emocional, i anar-se formant una figura positiva de si mateix i dels altres.” Per altre costat, Èlia López (2005) afirma que “Educar significa contemplar el desenvolupament integral de les persones, desenvolupar les capacitats tant cognitives, físiques, lingüístiques, morals com afectives i emocionals. Així doncs, les emocions també han de ser educades i l'escola forma part d'elles.”

Si ens endinsem a les competències claus, podem observar com en tres hi trobem menció: *1. Competència en comunicació lingüística*, *5. Competència personal, social i d'aprendre a aprendre*, *6. Competència ciutadana*. Per tant, engloben el fet de comunicar-se i expressar-se en diferents llenguatges, on podem incloure les emocions. També el fet de reconèixer les pròpies emocions i sentiments, com també el dels altres, desenvolupant l'empatia. I finalment, en la darrera competència, on es busca desenvolupar models positius i un aprenentatge basat en valors, respecte i equitat.

Podem continuar analitzant les altres parts del Decret 21/2023 i trobem que tant en l'Eix 1 com en l'Eix 2, contempen el fet de l'autonomia i la confiança i la comunicació en diferents llenguatges, tant per expressar i reconèixer les emocions, desitjos i sentiments, com per créixer amb una seguretat afectiva.

“Tal com sosté Bisquerra² (2003), desenvolupar les competències tant acadèmiques com socioemocionals en els nostres nens i nenes és un fet innegable. Però l'important aquí és com treballem a les escoles per aconseguir una sinergia entre les competències esmentades, sense deixar a un costat els ritmes i processos d'aprenentatge propi dels infants, per no caure en la juxtaposició de competències, on moltes vegades es prioritzen els coneixements acadèmics per sobre dels socioemocionals.” (Peña Julca, M.L.,2021) Així que, tenint en compte el que hem esmentat s'haurien d'incloure en tot el currículum com a eix vertebrador. Malgrat tot, si bé són tan importants i necessàries, per què no s'ofereixen recursos específics?

3.6. Passos per les emocions

“És possible que els infants se sentin feliços, si els adults del seu voltant som lluny del propi cor i no sabem mirar, escoltar i comprendre el seu? És possible que creixin sans emocionalment si els adults que els acompanyem no ens aclarim amb les nostres emocions? És possible que sentin alegria de viure si nosaltres no irradiem i encomanem amor a la vida?” (Bach, E., 2015)

Per tant, no només la importància recau en l'infant, i en fer-lo conscient, en la mesura del possible, de les seves emocions, sinó en la necessitat de l'adult que l'acompanya de conèixer-se, sentir-se, expressar i ser la seva millor versió per a les futures generacions que s'hi emmirallen.

Malgrat que les emocions no s'han d'ordenar, és important saber-les canalitzar i transitar. Cal esmentar que lluny de seguir uns passos, com el títol d'aquest apartat diu, s'ha de trobar aquest equilibri en cada infant, adult i situació.

Eva Bach en *La bellesa de sentir*, planteja 12 passos. Aquesta mestra, terapeuta, mare i pedagoga, afirma que malgrat que no els hem de seguir de manera ordenada, sí que és

² Rafael Bisquerra, a grans trets, és catedràtic d'Orientació Psicopedagògica, Llicenciat en Pedagogia i en Psicologia. També president de la Xarxa Internacional D'educació Emocional i Benestar (RIEEB).

necessari començar per la connexió i acabar amb la transcendència emocional, per tal d'assolir el que ella anomena consciència emocional.

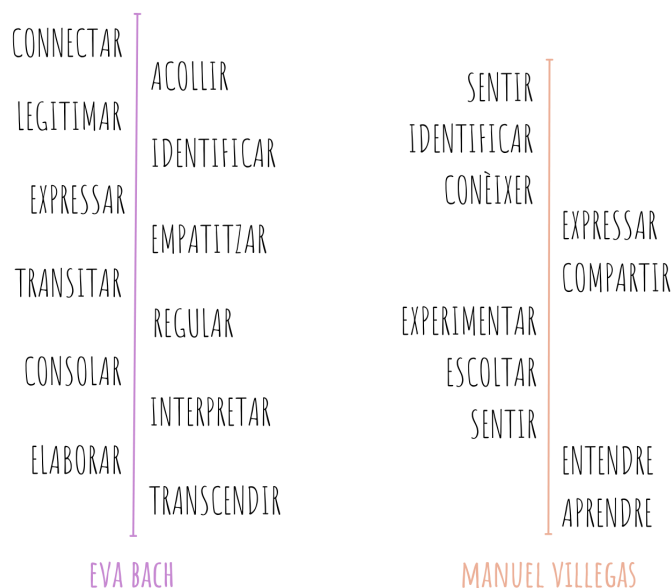

Figura 9. Passos de les emocions per Eva Bach i Manuel Villegas. Font: Duna Canals Trepap, *Canva*.

En primer lloc, Eva Bach, tal com podem veure en la *Figura 9*, exposa el **connectar(1)**, que és el fet d'escoltar el que sentim sense haver de fugir. És saber surfejar les onades. Per tant, aquesta importància de connectar amb l'emoció que sentim sigui quina sigui, sense evitar-la, tenint-la en compte. Molt lligat a aquest pas, trobem l'**atendre(2)**, perquè parla d'acollir tota emoció i no només aquelles que són agradables. Fer-li un lloc, és un "dir sí al que estem sentint sigui el que sigui." (Bach, E., 2015) Fugint del "No ploris!", ja que evita l'expressió del dolor però no la gestió.

Exposa la importància de **legitimar-les(3)**, en altres paraules, validar-les. Però sobretot destacant que tenim dret a sentir qualsevol cosa però no a actuar de qualsevol manera. És aquí on recau la importància de posar límits. És cert que quan una persona té un bloqueig emocional, repercuteix en tot el seu fer i el seu ser, per tant, és important **identificar(4)** i reconèixer què sentim. Cal erradicar les creences de la vulnerabilitat i **expressar(5)** el dolor, de forma saludable, ja que allò que guardem s'intensifica i després explota. En l'expressió entra en joc l'actitud **empàtica(6)** per part de qui acompanya, comprèn i valida l'emoció, encara que el propi sentiment sigui diferent. Aquí és molt important destacar que l'empatia és quan entens i acompanyes l'emoció de l'altre encara que

el sentiment sigui diferent, contràriament a la simpatia que és quan congenies amb l'altre perquè sent el mateix que tu.

També destaca que sovint hem de deixar que l'emoció ens habiti, hem de **transitar(7)** amb ella, caminant al nostre costat, sense evitar-la o esquivar-la, fins que aconseguim transformar-la. Molt relacionat a saber **regular-la(8)**, ja que qualsevol emoció és acceptada, però no qualsevol acció. Ella també destacar el fet de **consolar(9)**.

Ja ens trobem molt al final, i és que estem en el moment d'**interpretar(10)** aquestes emocions, no en el sentit d'etiquetar-les, sinó en el fet de reconstruir la història, saber d'on ha sorgit, què he sentit i què ha aportat en mi. Aquest fet ens permetrà **elaborar(11)** i construir, per arribar a **integrar(12)**. És a dir "El trànsit de l'onada brava a la pluja suau" (Bach, E., 2015), el coneixement, la transformació i l'evolució.

Altrament, Manuel Villegas, Doctor en Psicologia, ho exposa en 4 fases:

1. **Sentir, identificar i reconèixer**, parar per identificar el què estic sentint?
2. **Expressar**, és el fet de compartir-les, però d'una manera mesurada
3. **Experimentar, escoltar i sentir**, fa referència a deixar-les cursar fins que per si soles es dissolguin.
4. **Entendre i aprendre**, és el pas de la comprensió, posar paraules i treure'n un aprenentatge.

Així doncs, podem veure com Villegas ho aborda d'una manera més breu i compacta, mentre que l'Eva dona a cada pas un temps i una durada per sanar i transitar la situació d'una manera més conscient i dolça. És útil i necessari anar encaminats davant d'un desbordament emocional. Malgrat això, en els moments d'explosió o rebequeries és complicat parlar, el treball ha de ser previ i posterior. Per tant, és molt important en el cas de les famílies i escoles, que sigui l'adult qui tingui aquesta capacitat d'acompanyament. A més a més, en ple procés emocional no tothom requereix el mateix, uns voldran silenci, altres solitud i altres contacte. Hem de saber llegir el cos de l'altre.

En conclusió no hi ha un únic camí, hi ha tanta diversitat com infants, adults i persones hi ha al món, el vertaderament important és viure, sentir, validar, integrar, acompanyar, acollir, posar cos i presència davant d'aquests moments. En la diversitat es troba la màgia, el sentir i la sinceritat. Per aquest motiu la *Figura 10*, sento que respon molt a la meua visió de com abordar aquests moments. Sense planificació ni ordre, simplement sentint.

Figura 10. El cor del sentir. Font: Duna Canals Trepal, *Canva*.

4. Marc metodològic

En aquest apartat, trobarem la investigació realitzada a nivell pràctic per a poder completar la recerca. Veurem el punt de partida, els objectius, els instruments per a la recollida de dades, el fruit pràctic i, finalment, els resultats obtinguts i analitzats.

4.1. Punt de partida de la investigació

A continuació exposarem com hem abordat la recerca sobre *Les emocions dins l'aula d'infantil*. Cal tenir en compte que, hem posat especial èmfasi en la repercussió que les emocions tenen en la comunitat educativa, la importància que se'ls hi donen i les eines i recursos disponibles que trobem actualment.

En un inici, aquesta recerca la vam acotar a la Conca de Barberà, ja que és la comarca que m'ha vist créixer. Però a causa de la manca de resposta i implicació de les escoles de la Conca de Barberà, em vaig veure amb el compromís de canviar la població d'investigació. Així que vaig reduir-ho al meu entorn proper; famílies amb infants a infantil, en concret al segon cicle, de 3 a 6 anys, i també a mestres d'infantil en el mateix cicle.

Pel que fa al procediment, en primer lloc, ens vam plantejar els objectius. En concordança amb aquests vam formular les preguntes a realitzar, també vam tenir en compte la informació que volíem obtenir i investigar. Un cop dutes a terme, les vam validar per professionals, tal com consta a l'*Annex 2*, entre la pàgina 49 i la 53, i les vam enviar a dos grans grups; famílies i mestres. Havent obtingut les respostes, vam buidar i analitzar les dades, aquestes ens van permetre veure els punts forts i febles i passar al següent pas; fer el recurs. Cal destacar que el recurs s'ha portat a cap amb molta cura, acotació i dedicació.

El recurs té una continuïtat, ja que conté una avaluació d'aquest, perquè tothom que el llegeixi pugui accedir, mitjançant un QR, a un qüestionari. Per tal d'avaluar-lo, escoltar les seves opinions i suggeriments, millorar-lo i fer-lo més proper, adient i apte a ells i elles. Però a causa de la limitació del temps del TFG no ha estat possible realitzar una valoració amb un temps mínim, per aquest motiu no es contempla en aquest treball.

Per tant, aquests han sigut els passos que s'han seguit, tot i això, passem a veure'ls amb més detall.

4.2. Objectius

Els objectius a assolir amb les entrevistes, els recursos i el qüestionari final, estan estretament lligats amb els inicialment esmentats. Tot i això, els hem classificat de tres maneres:

En primer lloc, trobem els de les entrevistes realitzades a famílies i mestres amb infants a infantil:

- Observar el grau d'importància de les emocions en els infants.
- Reflexionar del lloc que tenen en el seu dia a dia.
- Analitzar diverses maneres de gestió i anticipació.
- Identificar les dificultats i necessitats que la comunitat educativa troba en la gestió emocional.

En segon lloc, trobem els del recurs realitzat:

- Elaborar propostes.
- Facilitar informació a la comunitat educativa.
- Donar importància a les emocions.
- Oferir respostes a les entrevistes.

Finalment, trobem els del qüestionari que realitzaran després d'obtenir i provar el recurs:

- Millorar el recurs.
- Analitzar la seva utilitat.
- Escoltar les propostes.

4.3. Entrevistes

En aquesta part parlarem de la primera part del procediment; les entrevistes. Veurem la mostra utilitzada, l'instrument de recollida de dades i també els resultats obtinguts. Abans d'endinsar-nos-hi, cal destacar que aquestes s'han acotat a dos grups, tant a famílies com a mestres.

4.3.1. Mostra/Població

Aquest apartat és molt important, ja que hi exposem els participants, sense els quals aquesta recerca no hagués estat possible. A continuació, a la *Taula 1*, s'hi exposa la informació dels dos grups d'entrevistats. Per un costat tenim els mestres d'infantil i per l'altre els familiars. Cal destacar que per tal de mantenir l'anonimat, tal com se'ls hi va comunicar, no figura cap nom personal.

Pel que fa a la selecció de participants, tal com hem comentat, ho hem acotat a un radi íntim i petit. Hem contemplat tant aquelles mestres i famílies que el tema els ha motivat i que consideren imprescindible les emocions dins el desenvolupament dels seus alumnes o fills i filles, com aquelles que no ho tenen en compte.

A continuació, a la *Taula 1* es mostra els diferents perfils dels participants d'aquesta recerca i investigació.

Entrevistes mestres d'infantil				Entrevistes familiars		
	Gènere	Experiència laboral (anys)	Escola		Familiar	Edat fill/a (anys)
1	Masculí	3	Concertada	1	Mare	6
2	Femení	4	Pública	2	Mare	4
3	Femení	15	Concertada	3	Mare	5
4	Femení	6	Pública	4	Mare	3
5	Femení	27	Pública	5	Mare	4
6	Femení	13	Privada	6	Mare	4
7	Femení	14	Pública	7	Mare	5
8	Masculí	1	Pública	8	Mare	4
9	Femení	6 mesos	Pública	9	Mare	3
10	Femení	24	Concertada	10	Mare	4
11	Femení	29	Concertada	11	Mare	4
12	Femení	0	-			
13	Femení	4	Privada			
14	Femení	0	-			

Taula 1. Perfil dels participants de les entrevistes. Font: Duna Canals Trepap.

Cal remarcar la falta de varietat, amb la qual ens hem trobat, pel que fa al gènere. Parlem d'un 8% de figura masculina del total. Aquí podríem obrir una nova investigació en referència als motius del perfil majoritari femení.

4.3.2. Recollida de dades

Pel que fa a aquesta investigació, i en concret en aquest primer apartat, tal com estem explicant, s'han realitzat unes entrevistes per a recollir les dades. Aquest instrument de recollida de dades s'ha basat en una metodologia qualitativa i amb entrevistes semiestructurades, és a dir amb preguntes establertes però amb llibertat d'extensió en les

respostes i l'oportunitat d'expressar pròpies experiències. S'ha escollit fer-ho d'aquesta manera per tal d'aconseguir un treball més íntim, proper i complet.

Tot i això, cal destacar que per a fer la buidada de les respostes, algunes s'han establert dins uns paràmetres. Cal destacar que aquestes han estat prèviament validades per tres experts i professionals de l'educació que han ajudat a millorar-les i enfocar-les des d'un altre punt de vista.

Pel que fa a les entrevistes en si, disposem de dos models, un destinat a les Mestres d'Educació Infantil i l'altre a les famílies amb infants entre 3 i 6 anys. Amb un total de 14 i 13 preguntes, respectivament. Cal remarcar que els dos models eren molt semblants, però amb algunes diferències, per tal d'acotar-se a cada grup de població. Malgrat tractar-se d'un mateix model per a cada grup, la pregunta 12 d'ambdues entrevistes, es tracta d'un cas concret, tenint un total de tres casos repartits entre els diferents entrevistats.

Finalment, cal comentar que, a l'*Annex 1*, de la pàgina 47 a la 48, figuren les preguntes de les entrevistes.

4.3.3. Resultats

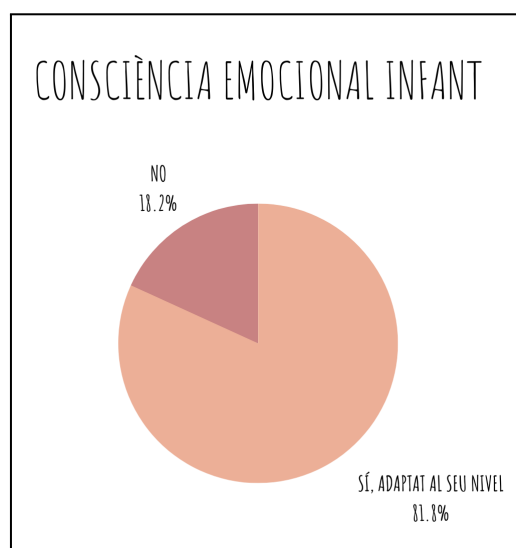
En aquest apartat, veurem els resultats obtinguts a nivell d'entrevistes. Aquestes s'han realitzat per a aconseguir informació tant dels mestres com de les famílies, els dos pilars més importants en l'infant, per a poder desenvolupar un recurs adaptat a les seves necessitats, suggeriments i gràcies a les seves paraules i experiències.

Així doncs, farem una reflexió de les respostes obtingudes, un total de 25; 14 de mestres i 11 de famílies. Cal destacar que una part d'elles, aquelles amb resposta predeterminada, les mostrarem amb uns diagrames per tal que es vegi més visual, mentre que les altres les comentarem.

Iniciàvem les entrevistes amb *Què entens per gestió emocional?*, on davant la diversitat de respostes destaquem l'acompanyament, donar temps i espai a l'infant, escoltar el cos i guiar, viure, integrar i validar, mentre que de manera contraposada trobàvem el fet d'identificar i saber controlar.

Pel que fa a les següents preguntes, que hem agrupat, *Consideres necessari parlar d'emocions a l'etapa de 3 a 6 anys?*, i *De quina manera consideres que la gestió i acompanyament emocional repercuteix en els infants?*, en sorgeixen respostes d'obligatori, essencial, des del naixement, moltíssim i primordial. És aquí on veiem la importància que consideren que tenen les emocions. Mentre que si parlem dels beneficis, de manera general, en destaquem el futur, l'autoestima, el desenvolupament, la seguretat, l'aprenentatge significatiu i la construcció.

Si parlem de la *Capacitat de reconèixer les seves pròpies emocions*, tal com podem veure al gràfic de sota, recollim el sí amb més d'un 80% i el no amb menys d'un 20%. Cal destacar que és adaptat al seu nivell i amb ajuda, però trobem que els infants, gràcies a l'acompanyament que reben, saben posar nom i identificar-les un cop han succeït. “En general és capaç d'entendre les seves emocions. Pot identificar-les, sobretot la ràbia, la tristesa, l'enyorança.”, “És conscient de les emocions que viu, però davant de moments puntuals de frustració, es desborda”, comenten les famílies.

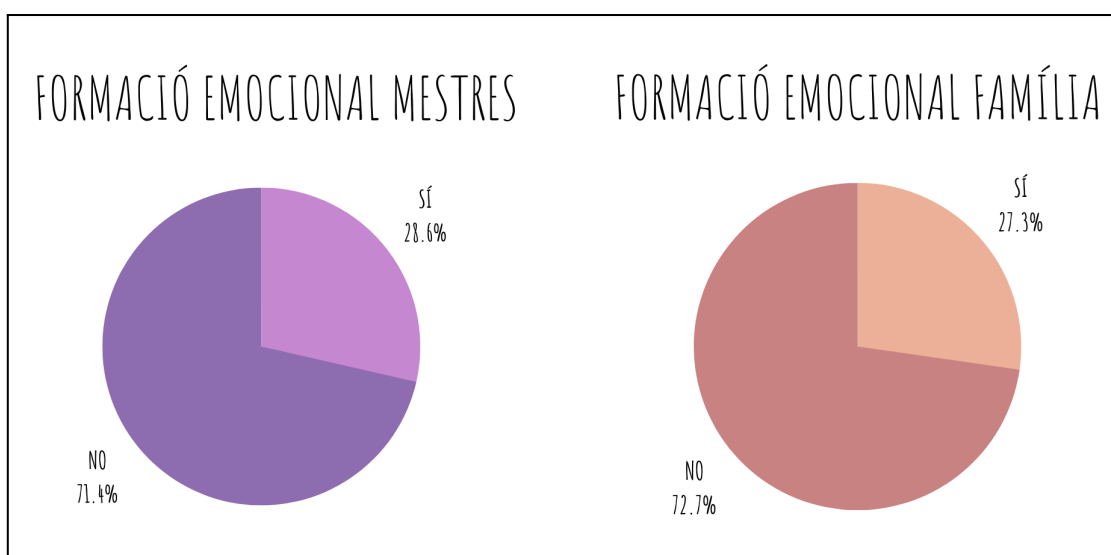

Gràfic 1. Consciència emocional de l'infant. Font: Duna Canals Trepap, *Canva*.

Aquesta anterior, està estretament lligada a *Des de casa, doneu importància a les emocions en aquesta edat tan primerenca?*, i és que tot i que trobem “No tenim prou informació”, destaquem “A tot el que senten”, “Aprenem conjuntament, és clau.”, “Veure'l expressant emocions ens dona tranquil·litat i ens afirma que ho estem fent bé” i “Explicuem tot el que pregunta.” A més a més, davant la pregunta *Ha canviat la manera d'abordar l'educació emocional respecte als teus inicis?*, afortunadament parlem d'un sí al 100%,

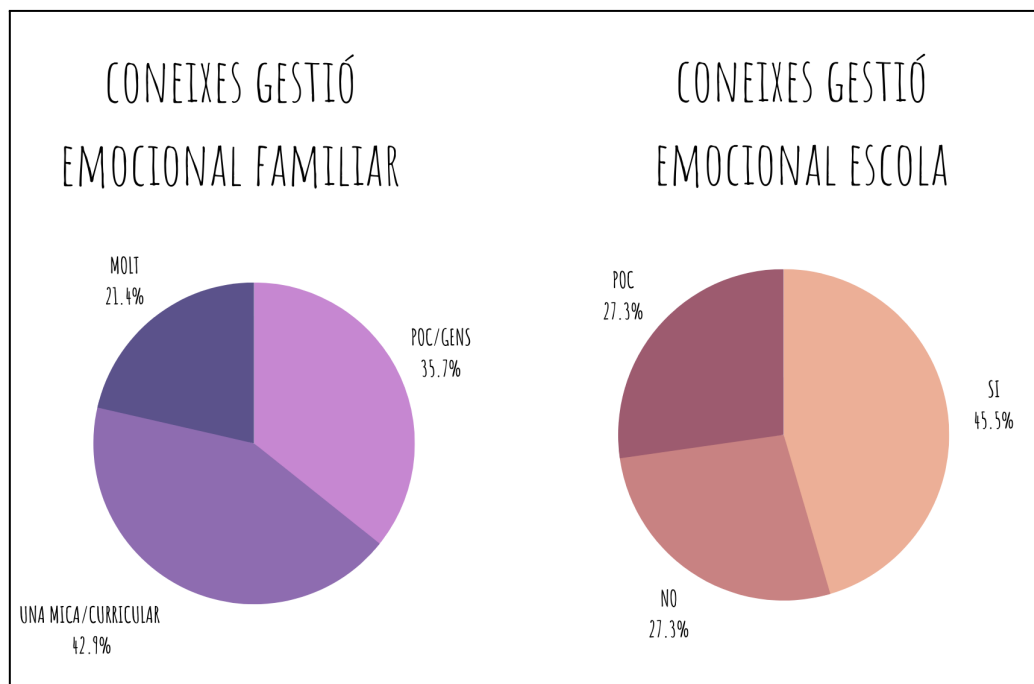
amagat sota respostes com “Sí, amb la societat”, “Gràcies al treball constant” o “Ens basem en una educació viva, conscient i dinàmica i en permanent revisió i canvi. Positiva i respectuosa.” Per tant, podem afirmar que ho consideren de vital importància i també que la manera d'abordar-ho ha canviat per complet, un pas molt important.

Pel que fa a, *Disposes d'alguna formació centrada en les emocions*, trobem un sí, al voltant d'un 30% en ambdues poblacions, mentre que el no es destaca amb més d'un 70%. Cal remarcar que aquest no parla a nivell de formacions i cursos, ja que llibres i pòdcasts és un recurs que els ha portat a fer aquest camí.

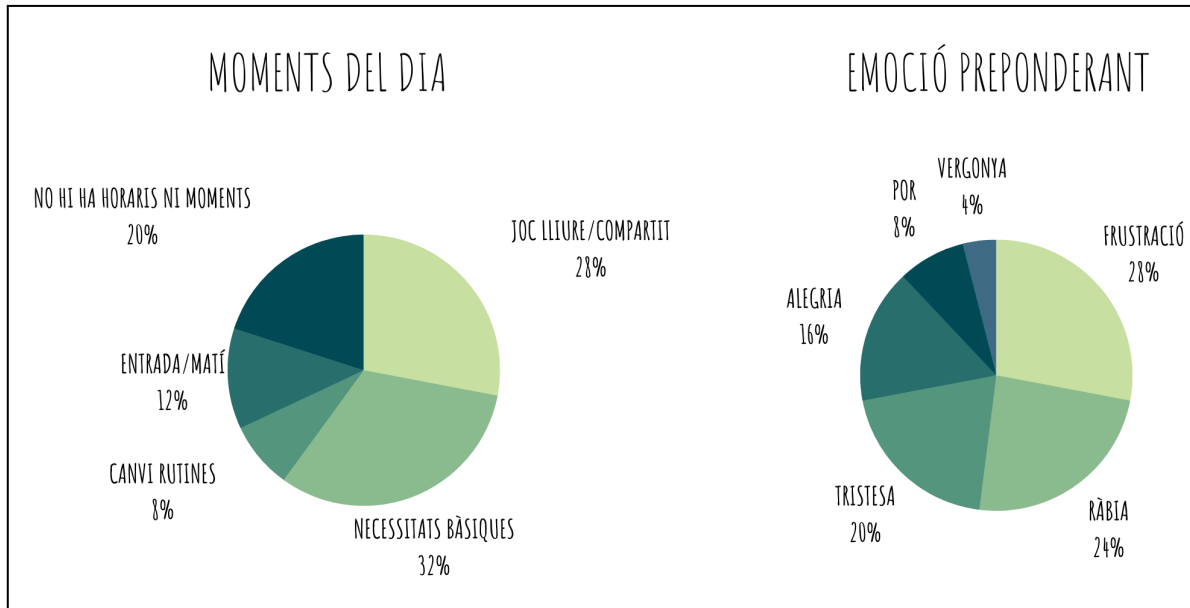
Gràfics 2 i 3. Formació emocional de mestres i famílies. Font: Duna Canals Trepapat, *Canva*.

Quant a, *Coneixes la gestió emocional de l'escola/la família?*, destaquem una falta de coneixement i comunicació. Els mestres tenen una gran desconexió, sigui perquè no la coneixen o perquè només els interessa a nivell curricular en les entrevistes, de més d'un 78%, mentre que el 21% restant, un total de 3 mestres, coneixen el món emocional familiar perquè el consideren de vital importància.

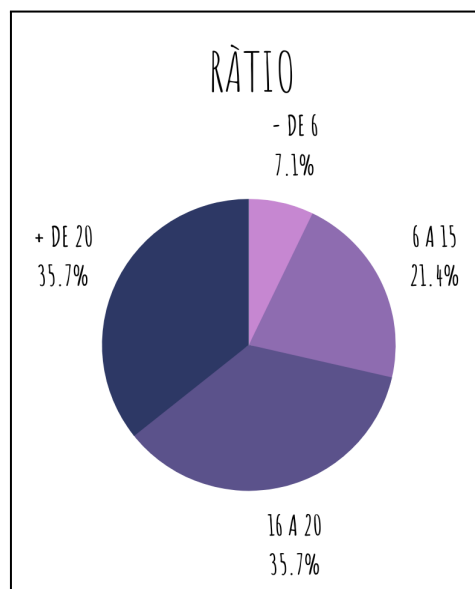
Gràfics 4 i 5. Coneixement de la gestió familiar i escolar. Font: Duna Canals Trepapat, *Canva*.

Ens endinsem a la pregunta *En quins moments del dia a l'aula consideres que els infants necessiten més acompanyament emocional? Quina emoció és més preponderant?* Cal destacar que aquesta s'ha realitzat de manera conjunta, unint les respostes d'ambdues entrevistes. Pel que fa als moments dels dies en destacarem les necessitats bàsiques (son, gana o cansament) amb un 32%, en segon lloc, parlarem del moment del joc lliure, altrament dit com esbarjo o joc compartit, ja que és el moment on han d'aprendre a gestionar les pròpies emocions i les dels companys. De manera menys recurrent parlem del matí o del canvi de rutines, moment en què l'infant li costa gestionar. Amb un total d'un 20%, destaquem el "No hi ha horaris ni moments." Pel que fa a les emocions preponderants, destaquem la frustració i la ràbia al voltant d'un 25% en ambdues, i de més a menys, parlem de la tristesa, l'alegria, la por i la vergonya, sumant menys d'un 50% en total.

Gràfics 6 i 7. Moments del dia i emocions preponderants. Font: Duna Canals Trepapat, *Canva*.

Per acabar, destacarem *La ràtio d'infants-mestra per aula*, ja que és on recau la verdadera importància de la gestió emocional i l'acompanyament. Amb més d'un 35%, entre 16 i més de 20 infants per aula, un 21% de 6 a 15 infants i només un 7%, menys de 6 infants per aula. Per tant, trobem un punt important a destacar.

Gràfic 8. Ràtio per aula. Font: Duna Canals Trepapat, *Canva*.

Finalment, i recopilant les preguntes de *T'agrada com l'escola gestiona les emocions* i *Com abordeu els desbordaments emocionals*, destacarem per un costat que remarquen la

manca de respecte per part dels mestres al ritme dels infants, la manca de l'adult treballat, la falta de formació i les ràtios elevades. Pel que fa a l'abordament "Ofereixo ajuda i temps", "Ho parlem quan ha passat", "Contenim si fa mal", "Paciència i calma."

En conclusió, trobem que en molts casos sobren ganes però falten recursos. A més a més, trobem que, majoritàriament, consideren els infants capaços per a poder ser conscients de les seves emocions, tot i això, no saben com abordar certs moments. Un aspecte a destacar és que consideren que les emocions s'han de viure i sentir, i l'adult ha de ser cos i presència. A més a més, que les emocions no són ni bones ni dolentes, ni tenen horaris, simplement són, i és bonic. Finalment, cal comentar que ens ha aportat molta informació i coneixement per tal que les famílies sentin un suport. Si bé és cert que cada infant i situació és un món, també ho és el fet que caminar sobre una base et fa sentir segur. Per aquest motiu neix l'apartat següent.

4.4. Recurs pràctic

Aquest apartat, recull el fruit que, des d'un inici, volia treure del meu Treball de Fi de Grau. Aquest recurs, o petit llibre, rep per nom *El camí emocional dels infants. Viure, sentir, acompanyar i acollir*.

Des d'un inici volia treure'n una part pràctica, perquè considero necessari poder fer arribar a les mans d'altres persones el que m'hauria agradat tenir a mi un cop vaig entrar dins d'una aula. Així que neix de les meves ganes. A més a més, considero indispensable poder oferir-los tota la informació que he investigat, cercat i recopilat. A continuació ens endinsem a ell.

4.4.1. Explicació llibre

Bé, doncs, *El camí emocional dels infants. Viure, sentir, acompanyar i acollir*, es basa en un petit llibre per tal d'apropar a les escoles i famílies. Consisteix en un recull d'informació a partir de la pròpia recerca del Treball de Fi de Grau, de la pròpia experiència i de les entrevistes. Sobretot d'aquestes últimes, ja que és la seva veu i les seves respostes les que m'han guiat a saber i conèixer el què requerien.

Troblem en un inici el naixement d'aquest llibre, i a continuació tota la informació, barrejada amb diversos exemples. Sento que és un treball molt personal, molt meu i molt

pràctic. Permet, a qui el tingui, disposar d'aquella informació bàsica per a començar a iniciar-se en aquest món o a recordar allò que havia oblidat.

Un llibre que engloba les emocions, el cervell dels infants, la figura de l'adult, els límits i les normes, diverses frases, la frustració, l'anticipació i, els lemes, entre d'altres.

A continuació, exposem l'enllaç, i el codi QR, on es pot trobar *El camí emocional dels infants. Viure, sentir, acompanyar i acollir.*, realitzat amb *Canva*.

https://www.canva.com/design/DAFNDt0F50k/_-CM5EBFZvsvX9nVwvR6AA/view?utm_content=DAFNDt0F50k&utm_campaign=designshare&utm_medium=link&utm_source=publishsharelink

4.4.2. Qüestionaris

Cal destacar que la recollida de dades per aquest apartat consta d'un qüestionari realitzat amb el Formulari de Google i que trobaran adjuntat en format QR al final del llibre. Aquest, tal com hem comentat, va ser pensat perquè un cop les famílies i escoles rebessin el llibre el poguessin avaluar. Però no ha estat possible en un marge mínim de temps, tot i això, aquest es manté en peu i es tindrà en compte la seva valoració per tal d'escoltar les seves opinions i suggeriments, millorar-lo i fer-lo més proper, adient i apte a ells i elles.

Aquest qüestionari, que es pot trobar a l'*Annex 4*, a la pàgina 56, ha estat validat per experts per tal de veure diferents punts de vistes i adaptar-lo correctament. Les validacions d'aquest es poden trobar a l'*Annex 3*, de la pàgina 54 a la 55.

4.4. Resultats

Fins aquí hem pogut veure com hem realitzat aquesta investigació, des dels objectius plantejats fins a la recollida de dades, passant a veure la mostra i d'altres explicacions pràctiques. A més a més, hem pogut veure les respostes i resultats de les entrevistes. Tot i

això, a continuació, passarem a veure els resultats obtinguts a nivell general de tot el marc metodològic, tant de les entrevistes com del fruit pràctic realitzat.

En primer lloc, cal destacar que el que volíem aconseguir amb aquesta investigació era saber la importància que tenien les emocions pels infants, així com, per als adults que els acompanyaven. També reflexionar i analitzar sobre diverses maneres de gestionar, i, finalment, identificar les dificultats i necessitats amb les quals es trobaven quan fèiem referència a les emocions.

Pas a pas hem pogut anar observant diverses respostes que ens han aportat resultats significatius. Tant des de casa, com de les aules, es considera necessari i primordial parlar d'emocions, afirmen que des del naixement, ja que repercuteix a l'autoestima, desenvolupament, seguretat i aprenentatge significatiu de l'infant. Aquest és un aspecte molt favorable, ja que els posa en una actitud de predisposició, i malgrat no tenir recursos, és un pas saber que la importància l'hi donen. A més a més, més d'un 80% de les respostes afirmen que els infants són capaços d'entendre les seves emocions, sempre amb acompanyament de l'adult, però la capacitat la tenen i el fet d'afirmar-ho permet posar-hi consciència.

Per altre costat, i tal com comentaven, afirmen que no tenen formació. Més d'un 70% en ambdues poblacions, no han realitzat cap formació per a les emocions. És a partir d'aquí on es veu la importància de poder disposar d'un suport per tal d'obtenir recursos aplicables. Cal esmentar, que la gran majoria responien que han arribat fins on han arribat amb els seus infants gràcies a llegir molts llibres. Així que malgrat no tenir formació, consideren de vital importància que els infants siguin acompanyats emocionalment.

Cal esmentar que, a part de la manca d'informació o formació, un aspecte que juga en contra és el fet de les ràtios, que avui dia, malauradament, encara trobem a les aules. Pel que fa a les dades, trobem que un 71,4% són aules amb més de 16 infants. Mentre que el 21,4% són ràtios de 6 a 15 infants i el 7,1% de menys de 6 infants. Així que continua sent un problema les ràtios per mestre tan elevades, ja que impedeix un tracte individualitzat i ple a cada infant en el seu dia a dia. Aquí trobem un gran problema, que si bé no podem fer-hi res, podem destinar-los temps de qualitat i no en quantitat.

Podem afirmar que manca una comunicació entre casa i escola, hem pogut comprovar com aquesta interdisciplinarietat es veu afectada per aquesta desconexió. Pel que fa a les famílies, el 54,6% coneix o poc o gens la gestió emocional, o com n'aborden les emocions, mentre que l'escola el *poc i gens* es redueix a un 35,7%. Tanmateix, i si continuem parlant de les escoles, el 42,9% és per tràmit curricular. Per tant, podem afirmar que la importància que li donen és més aviat baixa i per tràmit convencional. Realment és aquí on veiem com se'ls hi atorga menys importància de la que realment tenen.

Relacionat amb aquesta darrera qüestió, podem parlar de la manca de continuïtat. Aquest fou un aspecte que en les respostes s'ha repetit molt, així com en els suggeriments. Afirment que si bé es fa amb bona voluntat, no aporta una continuïtat per als infants. Per tant, s'insta la necessitat de buscar eines i recursos que es portin a terme de manera conjunta i continuada.

Cal esmentar que davant la pregunta d'emocions i situacions preponderants, podem treure'n un ampli ventall, ja que cada infant és únic i amb ell cada emoció també. Per aquest motiu per un costat, podem destacar les necessitats bàsiques com la son, gana o set, però també els moments de compartir. I per l'altre costat, destaquem la frustració, la ràbia i la tristesa. No obstant això, vull esmentar una resposta que em va obrir els ulls i és que destaquen que no hi ha horaris. Venen immerses en la vida mateixa.

Aquí ve la gran pregunta, i és que m'interessava saber quina gestió en feien, i tot i haver-hi respostes tradicionals com la negació de les emocions, sovint també destaquem la contenció, la paciència i la calma.

Si bé és cert que ens trobem en un canvi constant i, per tant, una renovació i formació en constant evolució. Ambdues poblacions afirmen que la manera d'abordar les emocions ha canviat al 100%. Ens trobem en unes generacions que puguen molt més sensibles, i és aquí on tenim la gran sort de poder utilitzar aquesta sensibilitat com una capacitat única i meravellosa.

Bé, un cop comentats els resultats de les entrevistes, farem referència al fruit pràctic. I és que aquest ha estat en tot moment l'objectiu inicial i el fruit final. Cal destacar que les

entrevistes han estat necessàries per poder respondre a les seves necessitats. Aquestes m'han fet adonar de la manca d'informació. Així que el fruit sorgeix per a contextualitzar les emocions, entendre el motiu de les accions dels infants, i sobretot començar a canviar les accions, mirades i paraules dels adults. És aquí on he fet molta referència a la importància de la figura de l'adult per a l'acompanyament de l'infant. És cert que ha sigut difícil resumir tota la informació necessària, però he preferit fer petites pinzellades senzilles, breus i útils per tal d'actuar de manera conjunta dins l'aula o a les famílies.

Finalment, vull destacar que des d'un inici em vaig enfocar molt en l'escola i dins l'aula, fent intervenir a la família com a ajuda indispensable per a l'escola. Per arribar al final, m'he adonat que no és un agent secundari, sinó que les famílies tenen un paper molt important i cal aquesta cooperació i continuïtat amb l'escola, i al revés. Per tant, el fruit final, tal com podreu comprovar, està enfocat a les escoles, però també, de la mateixa manera, a les famílies.

5. Conclusions

Estem al final d'aquest treball, i la veritat que m'encanta escriure les conclusions, em permet realitzar una valoració de tot allò que he après, i adonar-me del creixement i evolució, respecte a l'inici. Per a mi es tracta d'una introspecció. Arribats en aquest punt, puc afirmar, a grans trets, de la importància de donar lloc a les emocions.

El treball partia d'una pregunta d'investigació, que és la quina m'ha motivat a arribar fins aquí. Aquesta era *Quina gestió emocional trobem a l'aula d'infantil, i com ho podem millorar?* És ben cert que avui dia la paraula gestió la reemplaçaria per acompanyament, ja que gestionar és fer funcionar quelcom cap a un objectiu únic i concret, mentre que acompanyar és ser un suport de l'infant en el seu camí, adaptant-nos al seu ritme i necessitats. Però aquí és on puc veure la màgia dels aprenentatges que he realitzat. A continuació ho anirem veient, però puc afirmar que la recerca ha respost a la pregunta i ha buscat maneres per a poder millorar-ho.

També m'agradaria fer esment als objectius al voltant dels quals hem anat desenvolupant el treball. Com a general ens proposaven *Conèixer quina importància tenen les emocions dins l'aula d'infantil, i quina gestió se'n fa.* Aquest, es dividia en sis

d'específics per a encarar el treball d'una manera més acurada i facilitar aquesta recerca i investigació. Aquests els anirem esmentant al llarg de les conclusions.

En primer lloc, farem una breu valoració del marc teòric, i és que hem pogut *Analitzar el naixement i desenvolupament de les emocions*, com bé ens proposàvem. Cal esmentar que hem posat especial èmfasi en les emocions, així com els tipus que en podem trobar i les funcions que tenen en el nostre dia a dia. Per tal de veure'n la utilitat i importància. A més a més, hem pogut parlar d'aquelles més principals i de què les diferencia dels sentiments.

Per altre costat, podem esmentar el cervell i les funcions que desenvolupa, així com la seva relació amb les emocions. Per acabar hem revisat el currículum d'infantil per veure quin espai les hi dona i els passos per a gestionar-les. Cal afirmar que tots aquests aspectes ens han fet *Conèixer la importància de les emocions i la repercussió que tenen en els infants*.

Per tant, i pel que fa al marc teòric, hem pogut endinsar-nos en el món de les emocions, aquestes sensacions que ens porten a actuar de manera impulsiva i innata davant d'un estímul. Hem comprovat que ens asseguren la supervivència, per tant, totes són favorables, no obstant podem parlar d'emocions de defensa i d'aproximació. A més a més, destaquem que no és una manera voluntària d'actuar dels infants, sinó que és innata. Aspecte que m'ha fet entendre'ls i poder acompanyar-los. El fet que el seu cervell límbic, davant d'una emoció, actuï de manera instintiva, mentre que el cervell executiu o l'escorça prefrontal, en ser tan immadura, li impedeixi raonar, gestionar i limitar les seves accions. Sento que tenir aquests coneixements ens permet ser més comprensius amb els infants i saber com actuar, acompanyar i abordar aquestes situacions.

Pel que fa al marc metodològic, m'ha permès assolir els tres següents objectius: *Observar la gestió emocional de les famílies i les mestres.*, *Valorar la implicació i coneixement de tota la comunitat educativa.*, i *Observar la necessitat dels centres i les famílies*. Ja que el fet d'endinsar-me i escoltar el què diuen les famílies i mestres, m'ha facilitat posar-me en el seu paper. Ells són qui requereixen aquesta informació i sense la seva ajuda, opinió i experiència no hagués tingut sentit. He pogut veure la importància que creuen que tenen les emocions i a la vegada la manca d'informació que tenen per a poder abordar-les. M'han canviat molt la meua visió i m'han fet entendre la importància

d'acompanyar i no de gestionar, així com la necessitat de tenir presència, calma i tranquil·litat davant d'explosions emocionals. A la vegada he pogut veure aquelles necessitats que tenen en voler conèixer el món emocional dels infants i enriquir-se de recursos i estratègies per a dur-ho a terme.

És per aquest motiu que sorgeix la segona part del marc metodològic, i és que des d'un inici em proposava aconseguir una manera per a poder millorar aquesta gestió emocional, tal com em plantejava en la pregunta d'investigació i en l'objectiu d'*Oferir alternatives i donar-les un lloc*. És per això que el meu treball es conclou amb un fruit pràctic *El camí emocional dels infants. Viure, sentir, acompanyar i acollir*. Aquest ha estat realitzat amb molt d'amor, molta paciència i sobretot tenint en compte el què les famílies i mestres requerien i el què a mi, com a futura mestra, m'encantaria saber. He tractat diferents aspectes i conceptes per tal d'oferir aquesta informació que he estat cercant i investigant, i tot d'alternatives a situacions quotidianes. Així com recursos. Sento que és molt important canviar la mirada, l'enfocament, les accions i les paraules que fins avui dia hem estat utilitzant. Estem en constant canvi i s'ha de prevaldre.

Duent a terme aquest llibre m'he adonat de la gran quantitat d'informació que donem per fet i no en tenim coneixement de causa, i m'incloc dins. El món de les emocions i l'acompanyament que fem als infants d'elles és complex i no té la importància que realment mereix. Puc afirmar que els infants i el seu benestar és l'objectiu principal, i aquesta responsabilitat, només, recau en la figura de l'adult. Així que sento que he fet una bona i completa recerca per tal d'oferir aquesta informació tan preuada, vàlida i necessària. Aspecte que m'hagués encantat obtenir a mi.

En conclusió, em sento molt agraïda per tota aquesta investigació i trajectòria que m'ha portat fins aquí. Soc una persona diferent, de quan vaig començar. Amb més informació, més consciència, més aprenentatges i més retrobament amb mi mateixa. No obstant això, vull recalcar que em manca molta informació, que aniré aprenent al llarg de la meva trajectòria, i que, per tant, la vida és un camí meravellós d'aprenentatges. Perquè aquest treball no és només cap a enfora, és un camí, també, cap al meu interior.

6. Bibliografia i Webgrafia

Bibliografia.

Bach, E. (2015) *La bellesa de sentir. De les emocions a la sensibilitat*. (9^a ed.)
Plataforma Editorial.

Bueno i Torrens, D. (2017) *Neurociencia para educadores*. (8^a ed.) Octaedro.

Corbera, E. (2018) *Emociones para la vida*. Grijalbo.

Faber, A. & Mazlish, E. (2002) *Com hem de parlar perquè els fills escoltin i escoltar
perquè els fills parlin*. (2^a ed.) Medici.

Guerrero, R. (2018) *Educación emocional y apego. Pautas prácticas para gestionar
las emociones en casa y en el aula*. (2a ed.) Libros Cúpula.

Siegel, D., i Bryson Payne, T. (2012) *El cerebro del niño. 12 estrategias para cultivar
la mente en desarrollo de tu hijo*. Alba

Simó Rel, M. (2017) *El mundo de las emociones*. (2^a ed.) Savana Books.

Vilaginés Traveset, M. (2014) *Pensar amb el cor, sentir amb la ment. Recursos
didàctics d'educació emocional sistèmica multidimensional*. Octaedro.

Webgrafia.

Bisquerra, R. (2003). Educación emocional y competencias básicas para la vida.
Revista de Investigación Educativa, 21(1), 7-43. Recuperat el novembre de 2022 de:
<http://revistas.um.es/rie/article/view/99071/94661>

Calmet, G. (2019). La diferència entre sentiments i emocions. *Adlitteram*.
<https://www.adlitteram.blog/la-diferencia-entre-sentiments-i-emocions/> Consultat el gener de 2023.

Chóliz Montañés, M. (2005). Psicología de la emoción: el proceso emocional. *Universitat de València*. Recuperat el desembre de 2022 de:
<https://www.uv.es/~choliz/Proceso%20emocional.pdf>

Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans.

Diccionario Etimológico Castellano en Línea.

Decret 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil. Consultat a <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/8851/1955221.pdf>

De-Damas-González, M. & Gomariz-Vicente, M.A. (2020) La verbalización de las emociones en Educación Infantil. *Estudios sobre educación*. 38 Recuperat el gener de 2023 de <https://revistas.unav.edu/index.php/estudios-sobre-educacion/article/view/38786>

Enciclopèdia Catalana.

Fernández Berrocal, P., & Cabello, R. (2021) La Inteligencia Emocional como fundamento de la Educación Emocional. *Revista Internacional De Educación Emocional Y Bienestar*, 1(1), 31-46. Recuperat el desembre de 2022 de:
<https://doi.org/10.48102/riieb.2021.1.1.5>

Fernández Berrocal, P., & Extrema Pacheco, N. (2005) La Inteligencia Emocional y la educación de las emociones desde el Modelo de Mayer y Salovey. *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado*. 19(3), 63-93. Recuperat el gener de 2023 de:
<http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=27411927005>

López Cassà, E., (2005) La educación emocional en la educación infantil. *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado*. 19(3), 153-167. Recuperat el gener de 2023 de: <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=27411927009>

Morales-Zambrano, F.F., Moreira-Ponce, M.J., Rodríguez-Gámez, M., & Zambrano-Orellana, G.A. (2021) El cerebro, funcionamiento y la generación de nuevos aprendizajes a través de la neurociencia. *Revista científica Dominio de las ciencias*, 7(1), 60-67. Recuperat el novembre de 2022 de: <https://dominiodelasciencias.com/ojs/index.php/es/article/view/1625>

Peña Julca, M.L. (2021) La educación emocional en niños de nivel preescolar: Una revisión sistemática. *Revista científica. TecnoHumanismo*, 1(12), 1-21. Recuperat el març de 2023 de: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=8179036>

Seijo Suárez, C. & Barrios, L. (2012) El cerebro triuno y la inteligencia ética: Matriz fundamental de la inteligencia multifocal. *Revista Praxis*, 8(1), 147-165. Recuperat el desembre de 2022 de: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5907276>

Velásquez Burgos, B.M., Calle, M.G., & Remolina De Cleves, N. (2006) Teorías neurocientíficas del aprendizaje y su implicación en la construcción de conocimiento de los estudiantes universitarios. *Tabula Rasa. Revista de humanidades*, 5, 229-245. Recuperat el gener de 2023 de: <https://www.redalyc.org/articulo.oa?id=39600512>

7. Annexos

Annex 1. Preguntes entrevistes mestres i famílies.

Entrevista mestres d'infantil
1. A quina escola treballes? Quants anys fa que hi treballes?
2. Quants anys fa que et dediques a l'educació infantil?
3. Què entens per gestió emocional?
4. Disposes d'alguna formació centrada en l'educació emocional? En cas afirmatiu, quines? L'escola us forma?
5. Consideres necessari parlar d'emocions a l'etapa de 3 a 6 anys?
6. Ha canviat la manera d'abordar l'educació emocional respecte als teus inicis? I tu has canviat al respecte?
7. Et sents preparat/da per abordar diferents situacions emocionals dels infants dins l'aula?
8. Quina és la ràtio d'infants-mestra a la teva aula? Creus que pots atendre les seves demandes emocionals de manera individualitzada?
9. Coneixes la gestió emocional de les famílies? De quina manera intervens en conjunt amb les famílies davant la gestió emocional dels infants?
10. De quina manera consideres que la gestió i acompanyament emocional repercuteix en els infants?
11. En quins moments del dia a l'aula consideres que els infants necessiten més acompanyament emocional? Quina emoció és més preponderant?
12. Per acabar, et poso una situació. Cada dia un infant entra trist dins l'aula agafat de la mà del seu familiar, dins li costa quedar-se i quan veu que el seu familiar marxa comença a plorar i a donar cops a la porta. Com actues?
12. Per acabar, et poso una situació. Estas observant com hi ha un infant que està intentant construir un castell amb blocs de fusta, però no ho aconsegueix, cada vegada s'enfada més fins que es frustra i tira la torre al terra. Com actues?
12. Per acabar, et poso el cas que falten 10 minuts perquè vinguin les famílies a buscar els seus fills/es. Esteu tots en rotllana, ja preparats per explicar un conte abans de marxar, i de cop veus com un infant pega a l'altre perquè no vol que estigui assegut al seu costat. Com actues?
13. Et semblaria útil tenir eines per a abordar diferents moments quotidians on les emocions hi tenen un pes important? Tens alguna suggerència en concret?
14. Voldries afegir algun aspecte més que consideris important?

Taula 2. Model entrevista per a mestres. Font: Duna Canals Trepap.

Entrevista famílies
1. Què entens per gestió emocional?
2. Creus que el teu fill/a és capaç d'entendre les seves emocions? És necessari parlar de les emocions en aquesta edat?
3. Disposes d'alguna formació centrada en les emocions? En cas afirmatiu, quina/es?
4. Consideres que ha canviat la manera de parlar de les emocions dels teus familiars cap a tu, i la que tens tu cap als teus fills/es? Posa algun exemple.
5. Coneixes la gestió emocional de l'escola?
6. T'agrada com ho fa? Tens alguna suggerència?
7. Sents suport per part de l'escola i les altres famílies, respecte a la teva manera d'abordar les emocions? L'escola s'ha interessat per com tractes tu diversos aspectes?
8. Des de casa doneu importància a les emocions en aquesta edat tan primerenca? Creieu que és un benefici per als més petits?
9. Hi ha alguna emoció que considereu més fàcil de gestionar? Quina us genera més dificultats?
10. Els desbordaments emocionals en els infants són aquells moments on no saben com gestionar les seves emocions i requereixen d'un adult per acompanyar-los. Com a família, com abordeu aquestes situacions?
11. Trobes que hi ha algun moment del dia, o alguna situació en concret, que el teu fill o la teva filla tingui més possibilitats de tenir un desbordament emocional? Sent-ne conscients, realitzeu alguna dinàmica o conversa prèvia per tal de fer una anticipació?
12. Per acabar, et poso el cas que el teu fill/a no vol entrar a l'escola, cada matí quan esteu davant es posa a plorar i no es desenganxa del teu coll. Què faries en aquesta situació?
12. Per acabar, et poso el cas que són les 8:50 del matí i en 5 minuts has de marxar cap a l'escola perquè a les 9 el teu fill/a entra. Li has dit que és hora de marxar, però ell/a no es vol posar la jaqueta, i com més li repeteixes, més insisteix que no vol fins que es desborda i comença a plorar i a cridar. Què faries en aquesta situació?
12. Per acabar, et proposo una situació. Esteu al parc i el teu fill/a s'ho està passant molt bé. Quan li dius que és hora de marxar no vol, s'hi nega i no vol baixar del tobogan. Teniu pressa i ell segueix sense voler marxar. Què faries en aquesta situació?
13. Doncs fins aquí l'entrevista, vols comentar alguna cosa més per acabar? Creus que ens hem deixat algun aspecte, que tu consideris important?

Taula 3. Model entrevista per a famílies. Font: Duna Canals Trepapat.

Annex 2. Validacions entrevistes.

El document complet està extret de la Universitat Rovira i Virgili, a continuació exposo les taules amb cada entrevista avaluada i els comentaris. Així com les dades del validador.

1. Quants infants tens cursant educació infantil al centre? Quina/es edat/s tenen?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				X		x				x		
2. Què entens per gestió emocional?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
			x					x				x
3. Creus que el teu fill/a és capaç d'entendre-ho? És necessari parlar de les emocions en aquesta edat?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
4. Disposes d'alguna formació centrada en les emocions? En cas afirmatiu, quina/es?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
5. Consideres que ha canviat la manera de parlar de les emocions dels teus familiars cap a tu, i la que tens tu cap als teus fills/es? Posa algun exemple.	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x			x				x	
6. Coneixes la manera com l'escola aborda les emocions? Com ho fa?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
7. T'agrada com ho fa? En cas negatiu, què t'agradaria que canviés?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
8. Sents suport per part de l'escola i les altres famílies, respecte a la teva manera d'abordar la situació? L'escola s'ha interessat per com tractes tu diverses situacions?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
		x						x				x
9. Des de casa doneu importància a les emocions en aquesta edat tan primerenca? Creieu que és un benefici per als més petits?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
10. Com a família com abordeu els possibles desbordaments o desregulacions emocionals que pugui/n tenir el teu fill/a o fills/es?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
11. Hi ha algun moment del dia, o alguna situació en concret, que el teu fill o la teva filla tingui més possibilitats de tenir un desbordament emocional? Sent-ne conscients, realitzeu alguna dinàmica o conversa prèvia per tal de fer una anticipació?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
12. Hi ha alguna emoció que considereu més difícil de gestionar?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x

13. Per acabar, et poso el cas que són les 8:50 del matí i en 5 minuts has de marxar cap a l'escola perquè a les 9 el teu fill/a entra. Li has dit que és hora de marxar, però ell/a no es vol posar la jaqueta, i com més li repeteixes, més insisteix que no vol fins que es desborda i comença a plorar i a cridar. Què faries en aquesta situació?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
14. Doncs fins aquí l'entrevista, vols comentar alguna cosa més per acabar?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT

Pregunta 1: Si l'entrevista va dirigida a TOTS els i les progenitores dels infants del segon cicle d'educació infantil, no sé si és molt necessari saber el nombre de fills i les edats, aquest últim aspecte sol pot anar de tres a sis anys i, en el cas que tinguis dos o més infants en aquesta etapa no crec que hagin de contestar més d'una entrevista, ja que parlem de cicle i no de cursos. En cas contrari, i plantejant una mostra significativa del cicle, si preguntaria l'edat o el curs de l'Infant als progenitors entrevistats. Que pot ser tampoc seria necessari, si la mostra és significativa i abraça tot el cicle, estem parlant de cicle tota l'estona. Valora-ho i comenta-li a la teva tutora, tinc dubtes.

Pregunta 8: Si no m'equivoco, quan parles de situació fas referència a la gestió de les emocions; jo parlaria d'aspecte o àmbit en lloc de situació.

Pregunta 10: Abans de formular la pregunta, introduiria els conceptes de desbordament o desregulació, pot ser que no ho sàpiguen o que sigui confós per ells.

Pregunta 12: Jo preguntaria per la que els hi és més fàcil de gestionar i per la que els hi genera més dificultats o inseguretats. També per què.

Canviaria l'ordre de les següents preguntes, crec que el fil conductor estaria més ordenat: La 12 al lloc de la 11 i al revés.

Pregunta 14: Posa exemples de coses a comentar com comentar alguna cosa més, se t'ha oblidat de dir-me quelcom d'alguna pregunta o vols reforçar alguna idea o afegir-ne d'altres, creus que ens hem deixat alguna cosa per comentar durant l'entrevista i per tu és important, vols afegir alguna anècdota que et sembla interessant o alguna experiència que heu compartit amb altres famílies, etc... (Dona-li eines perquè no et digui un "no no" per acabar aviat, tampoc cal que les facis servir totes o les apuntis com a pregunta, utilitza-les amb naturalitat i observant tot el desenvolupament de l'entrevista).

Nom i cognoms	Marc Albesa Cabes
Lloc de treball	Pedagog al Servei d'Intervenció socioeducativa del Tarragonès
Titulació acadèmica	Graduat en Pedagogia
Anys d'experiència professional	7 anys

1. A quina escola et trobes i quants anys fa que hi treballes?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
2. Quants anys fa que et dediques a l'educació infantil?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
3. Què entens per gestió emocional?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
4. Disposes d'alguna formació centrada en les emocions? En cas afirmatiu, quina/es?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
5. Consideres necessari parlar d'emocions a l'etapa de 3 a 6 anys?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
		x				x				x		
6. Ha canviat la manera d'abordar l'educació emocional respecte als teus inicis? I tu has canviat al respecte?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
7. Com abordes les desregulacions emocionals dins l'aula? Et sents preparada?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
		x				x				x		
8. Quants infants tens dins l'aula? Creus que pots atendre'ls a tots emocionalment?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
9. Coneixes la gestió emocional de les famílies? Actues acord amb elles?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
		x						x				x
10. Consideres que té una repercussió positiva en els infants la gestió i l'acompanyament de les seves emocions?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
11. En quins moments del dia a l'aula consideres que els infants necessiten més acompanyament emocional? En quina emoció?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
			x		x				x			
12. Per acabar, et poso el cas que falten 10 minuts perquè vinguin les famílies a buscar els seus fills. Esteu tots en rotllana, ja preparats per explicar un conte abans de marxar, i de cop veus com un infant pega a l'altre perquè no vol que estigui assegut al seu costat. Com actues?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	x				x				x			
13. T'agradaria poder tenir eines per a abordar diferents emocions, situacions o moments. Per a poder crear algun racó dins l'aula o realitzar activitats per a treballar les emocions. Així com frases afirmatives o llenguatge positiu? Tens alguna proposta?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	x				x				x			
14. Doncs fins aquí l'entrevista, vols comentar alguna cosa més per acabar?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT

Pregunta 5: es una pregunta un poco obvia, nadie te dirá que no es necesario...

Pregunta 7: no queda claro qué significa 'desregulaciones emocionales', yo diría que se entiende mejor si haces una pregunta amplia, *cómo abordes las emociones en el aula?* Piensa que hay emociones positivas y negativas, no todas son negativas...

Pregunta 9: es un poco difícil que los maestros conozcan la gestión emocional de las familias, no crees? A veces ni las propias familias sabemos cómo gestionar las emociones...

Preguntna11: hay momentos del día más o menos oportunos para la gestión de las emociones? Si tienes una teoría que lo fundamente, estará bien, pero si no, creo que no es adecuada. Desde la intuición diría que no hay momentos especiales en el día para trabajar las emociones o que los niños lo necesiten en algún momento...

Pregunta 12: no se si el caso que pones es muy adecuado, claro que es lo típico que pasa entre los niños, pero también hay otro tipo de emociones que se podría tratar, no se, separarse de los padres, la frustración cuando a los niños no les sale algo, o también `pasa que los niños se pelan por estar sentados al de alguien en especial... quizás estos casos los puedes explotar más y poner varias situaciones, no una...

pregunta 13: nadie te respondería que no... además, hay varias preguntas en una sola. En todo caso, puedes preguntar qué recursos consideran que le faltan para trabajar las emociones.

Nom i cognoms	Ana Inés Renta Davids
Lloc de treball	-
Titulació acadèmica	Doctora per a la Universitat Rovira i Virgili Llicenciada en Ciències de l'Educació.
Anys d'experiència professional	-

1. A quina escola et trobes i quants anys fa que hi treballes?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
			x					x				x
2. Quants anys fa que et dediques a l'educació infantil?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
3. Què entens per gestió emocional?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
4. Disposes d'alguna formació centrada en les emocions? En cas afirmatiu, quina/es?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
5. Consideres necessari parlar d'emocions a l'etapa de 3 a 6 anys?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x			x			x		
6. Ha canviat la manera d'abordar l'educació emocional respecte als teus inicis? I tu has canviat al respecte?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
7. Com abordes les desregulacions emocionals dins l'aula? Et sents preparada?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
8. Quants infants tens dins l'aula? Creus que pots atendre'ls a tots emocionalment?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
		x					x				x	

9. Coneixes la gestió emocional de les famílies? Actues acord amb elles?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
		x						x				x
10. Consideres que té una repercussió positiva en els infants la gestió i l'acompanyament de les seves emocions?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x		x				x		
11. En quins moments del dia a l'aula consideres que els infants necessiten més acompanyament emocional? En quina emoció?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
		x					x				x	
12. Per acabar, et poso el cas que falten 10 minuts perquè vinguin les famílies a buscar els seus fills. Esteu tots en rotllana, ja preparats per explicar un conte abans de marxar, i de cop veus com un infant pega a l'altre perquè no vol que estigui assegut al seu costat. Com actues?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x			x				x	
13. T'agradaria poder tenir eines per a abordar diferents emocions, situacions o moments. Per a poder crear algun racó dins l'aula o realitzar activitats per a treballar les emocions. Així com frases afirmatives o llenguatge positiu? Tens alguna proposta?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	x						x				x	
14. Doncs fins aquí l'entrevista, vols comentar alguna cosa més per acabar?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x

COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT

1. A quina escola treballes (en lloc de dir et trobes).
4. Formació centrada en l'educació.
7. Et sents preparada per afrontar aquestes situacions quotidianes?
8. Quina és la ràtio d'infants-mestra a la teva aula? Creus que pots atendre les seves demandes emocionals de manera individualitzada?
9. De quina manera intervens en conjunt amb les famílies davant la gestió emocional dels infants? 10. Pregunta tancada. Obrir-la per tal d'extreure'n més informació.
11. Quina emoció és més preponderant?
12. Fills i filles.
13. Crec que hi ha molta informació i no s'entén bé què vols obtenir d'aquesta pregunta. Reformular-la.
14. Voldria afegir alguna aspecte més que consideri rellevant?

Nom i cognoms	Marta Hernández Pérez
Lloc de treball	Professora associada a l'Àrea de Didàctica de les Ciències Socials, mestra d'educació infantil
Titulació acadèmica	Mestra d'educació infantil i primària
Anys d'experiència professional	3 anys

Annex 3. Validacions qüestionari.

1. Com descriuries aquest llibret amb una paraula? (resposta oberta)	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
2. T'ha semblat útil? (Sí/No/M'ha deixat indiferent)	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
3. El consideres visual? (Sí, tant el format com el redactat/No)	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
4. Creus que les escoles en podran fer un ús? I les famílies? (Sí/No)	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
5. Quin apartat t'ha obert més els ulls i t'ha despertat més la curiositat? (Resposta oberta)	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
6. Creus que el podríem fer arribar al Departament, a les escoles i a les famílies? (Sí, és complet/No, falta base)	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
7. Ha ampliat algun camp del teu coneixement? (Sí/No)	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
8. Tens algun suggeriment? Algun aspecte que hagis trobat a faltar?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT												
Pregunta 4: treure "un".												
Pregunta 6: en cas de respondre que no, afegiria un apartat que indiqui com el milloraria.												

Nom i cognoms	Marta Hernández Pérez
Lloc de treball	Àrea de Didàctica de les Ciències Socials.
Titulació acadèmica	Doble titulació en 'educació infantil i primària
Anys d'experiència professional	3 anys

1. Com descriuries aquest llibret amb una paraula? (resposta oberta)	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
2. T'ha semblat útil? (Sí/No/M'ha deixat indiferent)	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
3. El consideres visual? (Sí, tant el format com el redactat/No)	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x			x	
4. Creus que les escoles en podran fer un ús? I les famílies? (Sí/No)	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
5. Quin apartat t'ha obert més els ulls i t'ha despertat més la curiositat? (Resposta oberta)	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x			x	
6. Creus que el podríem fer arribar al Departament, a les escoles i a les famílies? (Sí, és complet/No, falta base)	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x		x		
7. Ha ampliat algun camp del teu coneixement? (Sí/No)	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
8. Tens algun suggeriment? Algun aspecte que hagi trobat a faltar?	Comprensió				Pertinença				Importància			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
				x				x				x
COMENTARIS SOBRE ALGUN APARTAT												
Pregunta 4: Potser es podria separar, pot ser que no coincideixi la resposta per a les dues.												

Nom i cognoms	Marc Albasa Cabes
Lloc de treball	Pedagog al Servei d'intervenció socioeducativa del Tarragonès.
Titulació acadèmica	Graduat en Pedagogia.
Anys d'experiència professional	7 anys

Annex 4. Preguntes qüestionari.

Qüestionari per a valorar: <i>Les emocions dins l'aula d'infantil: Viure, sentir, acompanyar i acollir.</i>	
1. Com descriuries aquest llibret amb una paraula?	Resposta breu.
2. T'ha semblat útil?	Sí
	No
	M'ha deixat indiferent
3. Per a què t'ha estat útil? Amb quina finalitat l'utilitzaries?	Resposta breu.
4. El consideres visual?	Sí, tant el format com el redactat.
	No.
5. Creus que les escoles en podran fer ús?	Sí.
	No.
6. I les famílies, en podran fer ús?	Sí.
	No.
7. Quin apartat t'ha obert més els ulls i t'ha despertat més la curiositat?	Resposta breu.
8. Creus que el podríem fer arribar al Departament, a més escoles i famílies?	Sí, és complet.
	No, falta base.
9. En cas que hagueu respost "No, falta base.", com el milloraries?	Resposta breu.
9. Ha ampliat algun camp del teu coneixement?	Sí, alguns aspectes se m'havien escapat.
	Sí, tot i que falta ampliar algun aspecte.
	No!
10. Tens algun suggeriment? Algun aspecte que hages trobat a faltar?	Paràgraf.

Taula 4. Model qüestionari. Font: Duna Canals Trepap.